

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ

*«Οι Προτεραιότητες και οι Προοπτικές της Περιφερειακής
Πολιτικής στην ΕΕ και στην Ελλάδα κατά την Δ΄
Προγραμματική Περίοδο»*

Γακιοπούλου Ελένη

Επιβλέπων καθηγητής: Ψυχάρης Ιωάννης

Βόλος, Σεπτέμβριος 2007

**« ΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Δ'
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ »**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	i
ABSTRACT.....	ii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	iii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	iv
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ.....	v
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	vi
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1-3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	4-23
2.1. Η περιφερειακή πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την Δ' Προγραμματική Περίοδο.....	4
2.1.α. Συντονισμός των εθνικών και των κοινοτικών πολιτικών.....	8
2.1.β. Οι διατάξεις και τα μέσα της Περιφερειακής Πολιτικής στην Ε.Ε.....	9
2.1.γ. Νέοι Χρηματοδοτικοί Μηχανισμοί (2007-2013).....	12
2.2. Η Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	14
2.2.α. Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας.....	15
2.3. Η Έκθεση Συνοχής.....	20
2.3.α. Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και η αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας.....	22
2.4. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία - Οι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων.....	23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	24-56
3.1. Μια σύντομη οικονομική ανάλυση της Ελλάδας.....	24
3.2. Η περιφερειακή πολιτική στην Ελλάδα κατά την Δ' Προγραμματική Περίοδο.....	28
3.3. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ).....	33
3.3.α. Η διάρθρωση του ΕΣΠΑ σε Επιχειρησιακά Προγράμματα.....	36
3.4. Ο Αναπτυξιακός Νόμος.....	39
3.4.α. Ιστορική αναδρομή.....	39
3.4.β. Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004.....	41
3.5. Ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων.....	47
3.5.α. Ποιες οι βασικές αλλαγές στις Κατευθυντήριες Γραμμές Περιφερειακών Ενισχύσεων έναντι αυτών της τρέχουσας Περιόδου.....	52
3.5.β. Χρηματοδοτικό Πλαίσιο – Ευρωπαϊκά Ταμεία για τη Χρηματοδότηση της Πολιτικής Συνοχής στην Ελλάδα.....	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ (EX-ANTE) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	57-64
4.1. Λίγα λόγια για την αξιολόγηση.....	58
4.2. Αξιολόγηση πολιτικών της ΕΕ.....	58
4.3. Αξιολόγηση πολιτικών της Ελλάδας.....	59
4.4. Προτάσεις Πολιτικής.....	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	65-69
--------------------------------------	--------------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γακιοπούλου Ελένη

Αναφορικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή της ΕΕ, στόχος της είναι η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Κοινότητας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, ως ενδεικτικό πλαίσιο για τα κράτη μέλη για τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς και τα επιχειρησιακά προγράμματα για την νέα προγραμματική περίοδο 2007 - 2013. Βάση για τους προσανατολισμούς της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής και για τις παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ αποτελεί η Έκθεση Συνοχής και μέσο για την επίτευξή τους τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Όσον αφορά στην ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) είναι αυτό στο οποίο περιγράφονται οι κύριοι αναπτυξιακοί στόχοι της χώρας μας σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο. Σημαντικό ρόλο έρχεται να προσδώσει στην περιφερειακή πολιτική της Ελλάδος και ο νέος αναπτυξιακός νόμος Ν3299/2004, με αξιολογικά νέα στοιχεία δίνοντας ώθηση και ενισχύοντας τις ιδιωτικές επενδύσεις και κατά συνέπεια τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Λέξεις-κλειδιά: Περιφερειακή Πολιτική, Δ' Προγραμματική Περίοδος, Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), Πολιτική Συνοχής, Αξιολόγηση Πολιτικών

ABSTRACT

Referring to the economic and social cohesion of EU, its objective is the reduction of inequalities between the various regions of Community. The European Council published the Strategic Governing Lines of Community for economic, social and territorial cohesion, as indicative frame for the member states for the nationally strategic frames of report and the operational programmes for the new programmatic period 2007 - 2013. The orientations of European regional policy and the interventions of ETPA are based on the Report of Cohesion and the Structural Funds are considered to be the means that lead to their achievement. With regard to the regional policy's growth in Greece, NSRF is the document in which the main developmental objectives of our country in national, sectoral and regional level are described. The new developmental law, N.3299/2004, is another mean which lends important significance in the regional policy of Greece, with new major facts giving significant impetus and strengthening the private investments which has as a consequence the creation of new enterprises.

Key-words: Regional Policy, Fourth Programmatic Period, European union (EU), Cohesion Policy, Evaluation

Πίνακας 1: Ποσοστά Ανάπτυξης του ΑΕΠ.....	6
Πίνακας 2: Προβλέψεις / προβολές μακροοικονομικών μεγεθών για την περίοδο 2007-2013.....	27
Πίνακας 3: Συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του Γ'ΚΠΣ.....	29
Πίνακας 4: Τα ποσοστά των ενισχύσεων Επιχορήγηση και Leasing ή Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης και φορολογική απαλλαγή.....	44
Πίνακας 5: Η κατάταξη των Περιφερειών των χωρών της ΕΕ σύμφωνα με τις νέες ΚΓΠΕ.....	47
Πίνακας 6: Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας για την Περίοδο 1.1.2007-31.12.2013.....	51
Πίνακας 7: Τα Μέγιστα Ποσοστά Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Περίοδο 2007-2013.....	53
Πίνακας 8: Διάρθρωση της πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. για την περίοδο 2007 – 2013.....	54
Πίνακας 9: Κατανομή Κοινοτικής Συνδρομής ανά στόχο και ανά έτος.....	55
Πίνακας 10: Γεωγραφική Επιλεξιμότητα ανά στόχο στην Ελλάδα για την Περίοδο 2007-2013.....	56
Πίνακας 11: Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής στις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης.....	59-60

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα: Ανάπτυξη του κ.κ. ΑΕΠ στην ΕΕ-15 και στα Νέα κράτη-μέλη (1996-2005).....	7
Διάγραμμα : CV σε επίπεδο NUTS 2.....	9
Διάγραμμα: Ρυθμός Ανάπτυξης της Ελλάδας και της ΕΕ-15.....	25
Διάγραμμα: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Σε μονάδες σταθερής αγοραστικής δύναμης)....	25
Διάγραμμα: ΑΕΠ σε αγοραίες τιμές.....	26
Διάγραμμα: Επίπεδο απασχόλησης ανάμεσα στις περιφέρειες επιπέδου NUTS 2.....	38
Διάγραμμα: Ρυθμός ανάπτυξης του περιφερειακού ΑΕΠ στις περιφέρειες επιπέδου NUTS 2.....	38

- ΑΕΠ:** Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΕγχΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΙΕ: Ακαθάριστα Ισοδύναμα Επιχορήγησης
ΒΕΠΕ: Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές
ΕΓΤΑΑ: Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΓΤΠΕ-Πρ: στο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων-Τμήμα Προσανατολισμού
ΕΕ : Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΠ: Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού
ΕΚ: Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΟΕΣ: Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας
ΕΠ: Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΕΠΜ: Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων
ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤΑ: Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
ΕΤΕπ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΓΠΕ: Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Περιφερειακές Ενισχύσεις
ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΣΕΚ: Συνθήκη Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ΣΕΥΥΟ: Σχολή Επιμόρφωσης Υπαλλήλων Υπουργείου Οικονομικών
ΥΠΟΙΟ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
ΧΜΠΑ: Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας
IMD: International Institute for Management Development
WEF: World Economic Forum

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007, στα πλαίσια της φοίτησης στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Στο σημείο αυτό και πριν την παρουσίαση της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω ορισμένους ανθρώπους για την πολύτιμη συνεργασία και βοήθεια που μου προσέφεραν καθ' όλη της διάρκειας της εκπόνησης της εργασίας αυτής.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου, τον επιβλέποντά μου καθηγητή κ. Ψυχάρη Ι., ο οποίος με την καθοδήγηση, τις πολύτιμες συμβουλές, τις παρατηρήσεις και τις διορθώσεις του καθ' όλη της διάρκειας της εκπόνησης της εργασίας, μου προσέφερε τα απαραίτητα εφόδια για την ολοκλήρωσή της.

Ακόμη ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στους φίλους και συμφοιτητές μου Κουτουλάκη Μανώλη και ιδιαιτέρως στην Σαμουρκασίδου Έλενα, τόσο για τη βοήθειά τους, αλλά κυρίως για τη στήριξη και τη φιλία τους, καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, όσο και στην περίοδο εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Τέλος το μεγαλύτερο ευχαριστώ και η αγάπη μου ανήκει στην οικογένειά μου, η οποία με στηρίζει στα μέχρι τώρα βήματά μου.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ως περιφερειακή πολιτική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κάθε πολιτική η οποία έχει χωρική διάσταση και στοχεύει να επιλύσει το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων αναφερόμενη σε οικονομικούς, περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες. (Πετράκος Γ. *Παραδόσεις μαθημάτων*)

Οι περιφερειακές ανισότητες που εκδηλώνονται συνήθως με τη μορφή άνισων κοινωνικών και οικονομικών ευκαιριών και έντονων διαφορών στα επίπεδα ευημερίας μεταξύ περιοχών μιας χώρας ή μιας ευρύτερης περιοχής (π.χ. Ευρωπαϊκής Ένωσης), αποτελούν το βασικό λόγο για την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής. (Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. 2004,σελ 179)

Χώρες με μεγάλες ή αύξουσες περιφερειακές ανισότητες αναμένεται να έχουν ή να αναπτύσσουν πιο συστηματικές περιφερειακές πολιτικές από χώρες με χαμηλές ανισότητες. (Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. 2004,σελ 473)

Η σημαντικότερη μείωση ανισοτήτων που παρατηρείται συνήθως, αφορά τα επίπεδα ανάπτυξης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ. Αντίστοιχη μείωση δεν παρατηρείται στο παγκόσμιο επίπεδο, ενώ η απόσταση των φτωχών χωρών της Αφρικής από τις πλούσιες της ΕΕ έχει αυξηθεί τα τελευταία 50 χρόνια. Γενικά, οι ανισότητες τείνουν να μειώνονται στο εσωτερικό οικονομικά ομοιογενών οικονομικών χωρών, όπως είναι η ΕΕ, οι ΗΠΑ, κλπ. Οι περιοχές των οποίων η παραγωγική συγκρότηση, ή οι γεωγραφικές συντεταγμένες διαφέρουν ουσιαστικά από το μέσο όρο, τείνουν να αποκλίνουν, ή όταν συγκλίνουν, αυτό γίνεται με μια χρονική υστέρηση ανάλογη του βαθμού διαφοροποίησης τους (Ελλάδα, Πορτογαλία, και γενικά ο Νότος). (Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. 2004,σελ 200)

Η άσκηση περιφερειακών πολιτικών είναι απαραίτητη για την αξιοποίηση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας, την επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης, τον περιορισμό του κόστους επέκτασης του κοινωνικού κεφαλαίου με αποτέλεσμα την αποφυγή του υψηλού κόστους κάλυψης κοινωνικών αναγκών, την διατήρηση της κοινωνικής ηρεμίας και συνοχής που είναι απαραίτητα συστατικά για την αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας, την αντιστάθμιση των επιπτώσεων άλλων (συχνά «οριζόντιων») πολιτικών, που είναι μεν αναγκαίες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την ανάπτυξη της οικονομίας, αλλά είναι γνωστό ότι εκ των πραγμάτων συμβάλλουν στην όξυνση των περιφερειακών

ανισοτήτων. Τέλος, η άσκηση περιφερειακών πολιτικών είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των δυσμενών, για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιπτώσεων της οικονομικής ολοκλήρωσης.

Για να είναι αποτελεσματική η περιφερειακή πολιτική, θα πρέπει να στηρίζεται σε μελέτες διάγνωσης των αιτιών που προκάλεσαν το συγκεκριμένο πρόβλημα κάθε φορά. Διαφοροποιούνται οι ανάγκες ανάλογα με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε περιοχή και ως αποτέλεσμα διαφοροποιούνται και οι πολιτικές οι οποίες θα πρέπει να ασκηθούν σε κάθε περίπτωση ανάλογα με το πρόβλημα. Άλλες ανάγκες έχουν οι περιοχές με χαμηλή ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού ή χαμηλή παραγωγικότητα και άλλες οι περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα απομόνωσης ή ελλείψεων σε βασικές υποδομές. (Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. 2004,σελ 187)

Όσον αφορά στους στόχους της περιφερειακής πολιτικής αυτοί μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις κατηγορίες¹:

- Οικονομικοί στόχοι
- Περιβαλλοντικοί στόχοι
- Κοινωνικοί στόχοι
- Πολιτικοί στόχοι.

Η κατανομή των δημοσίων επενδύσεων στο χώρο, είναι ένα από τα σημαντικότερα μέσα στη στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης μιας χώρας. Είναι πολύ δύσκολο έως αδύνατο να επιτευχθεί διαπεριφερειακή ισότητα στην παροχή και στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που προσφέρονται από το κράτος, Η αστική κλίμακα, το μοντέλο διοίκησης και η γεωγραφία αποτελούν παράγοντες που καθορίζουν το ύψος του κοινωνικού μισθού και την έκταση των ευνοϊκών εξωτερικών οικονομιών που λαμβάνουν τα άτομα και οι επιχειρήσεις σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Οι οικονομικές πολιτικές που εφαρμόζονται σε περιφερειακό επίπεδο αφορούν συχνά τη βελτίωση της ελκυστικότητας συγκεκριμένων περιφερειών σχετικά με την πραγματοποίηση επενδύσεων. Οι περιφερειακές πολιτικές επιδιώκουν ειδικότερα να βελτιώσουν τη σχετική ελκυστικότητα για επενδύσεις των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών. Αλλά οι επιπτώσεις των περιφερειακών πολιτικών σχετικά με την τοπική οικονομική ανάπτυξη μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από τον ένα τομέα στον άλλο και από τη μία περιφέρεια στην άλλη. Είναι επομένως αναγκαίο να εξεταστούν προσεκτικά οι διαστάσεις και η κατανομή στο χώρο όλων των δυνατών επιπτώσεων

¹ Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. 2004.

της τοπικής περιφερειακής ανάπτυξης. Από την στιγμή επίσης που η περιφερειακή πολιτική αφορά συχνά τη δημιουργία υποδομής που χρηματοδοτείται από το κράτος και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι επίσης δικαιολογημένο να εξετάζονται το κοινωνικό οριακό κόστος και όφελος μια τέτοιας περιφερειακής πολιτικής, σε σχέση με μία κατάσταση απουσίας της. (Ph. McCann 2002, «*Αστική και Περιφερειακή Οικονομική*»)

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η καταγραφή της μέχρι σήμερα πορείας της περιφερειακής πολιτικής, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Γίνεται μία προσπάθεια να παρουσιαστεί η υφιστάμενη κατάσταση και οι προοπτικές που θα προέλθουν μέσα από την Δ' Προγραμματική Περίοδο. Επιπροσθέτως, στο τέλος της εργασίας γίνονται προτάσεις και παρουσιάζεται ένα πλάνο για μια ex-ante αξιολόγηση όλων των κύριων εγγράφων της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013. Η παρούσα διπλωματική αποτελείται από έξι κεφάλαια μέσα από τα οποία επιχειρείται να παρουσιαστούν όσο το δυνατόν πιο σφαιρικά οι προτεραιότητες και οι προοπτικές της περιφερειακής πολιτικής, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα στην Περίοδο 2007-2013. Τα τρία πρώτα κεφάλαια παρουσιάζουν την υφιστάμενη κατάσταση και τα κύρια κείμενα στα οποία βασίζεται η διεξαγωγή της περιφερειακής πολιτικής στην ΕΕ και στην Ελλάδα. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια για μία πρώτη πρόταση που αφορά στην εκ των προτέρων (ex-ante) αξιολόγηση. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται ορισμένες προτάσεις και τέλος στο έκτο κεφάλαιο διεξάγονται συμπεράσματα ως απόρροια της μελέτης.

2. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2.1. Η περιφερειακή πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την Δ' Προγραμματική Περίοδο

Κύριος και αντικειμενικός σκοπός της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής είναι να μειώσει τις υπάρχουσες περιφερειακές ανισότητες και να προλάβει τη δημιουργία νέων δια της μεταβίβασης κοινοτικών πόρων προς τις περιοχές που έχουν προβλήματα, μέσω ιδίως των χρηματοοικονομικών μέσων της Κοινότητας που είναι γνωστά ως Διαρθρωτικά Ταμεία. Η κοινή περιφερειακή πολιτική αποτελεί μέσο οικονομικής αλληλεγγύης και ισχυρή δύναμη για την οικονομική ολοκλήρωση. Στηρίζεται στην *αρχή της επικουρικότητας*¹, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη με τις δικές τους περιφερειακές πολιτικές είναι εκείνα που πρέπει κατά κύριο λόγο να λύσουν τα περιφερειακά τους προβλήματα με την κατασκευή των υποδομών και την ενίσχυση των επενδύσεων που δημιουργούν απασχολήσεις. Η κοινή περιφερειακή πολιτική επομένως, συντονίζει τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές με τον ορισμό των γενικών κατευθύνσεων και τη διατύπωση ορισμένων αρχών που πρέπει να τηρούνται για να αποφεύγεται ο συναγωνισμός μεταξύ των κρατών μελών. Συντονίζει επίσης τις διάφορες πολιτικές και τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ για να τους δίνει μια «περιφερειακή διάσταση» και να αυξάνει έτσι την επίδρασή τους στις περιοχές που έχουν την μεγαλύτερη ανάγκη ενίσχυσης.

Η *Επιτροπή των Περιφερειών*, την οποία ίδρυσε η Συνθήκη του Μάαστριχ, παίζει σημαντικό ρόλο στην πρόβλεψη των περιφερειακών τάσεων και στη διαχείριση των περιφερειακών παρεμβάσεων της ΕΕ. Ο συντονισμός των περιφερειακών πολιτικών είναι επίσης μια από τις αποστολές της Επιτροπής των Περιφερειών, η οποία εκφράζει τις θέσεις των περιφερειακών αρχών και συμφερόντων, ιδίως στα θέματα οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ ακολουθεί κατά κάποιο τρόπο τη δική του περιφερειακή πολιτική. Καθεμιά από αυτές τις πολιτικές στοχεύει να ευνοήσει την ανάπτυξη των

¹ Η αρχή της επικουρικότητας σημαίνει ότι δεν πρέπει να επιχειρείται ή να ρυθμίζεται σε κοινοτικό επίπεδο κάτι που μπορεί καλύτερα να ρυθμιστεί ή να διαχειριστεί σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Αυτή η αρχή που υπονοεί διακυβέρνηση διαφόρων επιπέδων, πρέπει να εφαρμόζεται με πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων εξουσίας. (Ν. Μούσης 2005, «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική», σελ. 31).

λιγότερο ευνοημένων περιοχών της εθνικής επικράτειας με μια μεταβίβαση πόρων από τις πιο εύπορες περιοχές. Τα μέσα τα οποία χρησιμοποιούν συνήθως τα κράτη μέλη για να αντιμετωπίσουν τα περιφερειακά προβλήματα είναι δύο:

- η βελτίωση των υποδομών και η κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη των καθυστερημένων περιοχών και
- διάφορες πριμοδοτήσεις, επιχορηγήσεις και φορολογικές απαλλαγές για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων σε αυτές τις περιοχές.

Ο γενικός σκοπός αυτών των μέτρων είναι να δημιουργήσουν ή να επαναφέρουν μια καλύτερη ισορροπία των οικονομικών δραστηριοτήτων και των πληθυσμών στην εθνική επικράτεια.

Αναφορικά με τις εθνικές ενισχύσεις, όταν αυτές εφαρμόζονται σωστά αποτελούν απαραίτητα μέσα όχι μόνο για την περιφερειακή ανάπτυξη, αλλά και για τη συνεχή και ισόρροπη πρόοδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δύο λέξεις οι οποίες συνοψίζουν τις αξίες που διέπουν την περιφερειακή πολιτική της ΕΕ είναι αλληλεγγύη και συνοχή :

- αλληλεγγύη, διότι ο στόχος της πολιτικής αυτής είναι να ωφελήσει τους πολίτες και τις περιφέρειες που είναι οικονομικά και κοινωνικά υποβαθμισμένες σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ.
- συνοχή, διότι υπάρχουν οφέλη για όλους με τη μείωση των διαφορών εισοδήματος και πλούτου μεταξύ των φτωχότερων χωρών και περιφερειών και αυτών που βρίσκονται σε καλύτερη κατάσταση.

(www.europa.eu.int-file://E:\Φάκελος\EUROPA- Επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Μεγάλες διαφορές όσον αφορά το επίπεδο ευημερίας υπάρχουν τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και στο εσωτερικό τους, μεταξύ των περιφερειών. Ο δυναμικός αντίκτυπος της προσχώρησης στην ΕΕ σε συνδυασμό με μια δραστήρια και στοχοθετημένη περιφερειακή πολιτική μπορούν να έχουν σημαντικά αποτελέσματα. Ένα από αυτά είναι η σταδιακή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στις φτωχότερες χώρες. Η περίπτωση της Ιρλανδίας είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Το ΑΕΠ της, το οποίο ανερχόταν σε 64% του κοινοτικού μέσου όρου όταν προσχώρησε στην ΕΕ, το 1973, συγκαταλέγεται τώρα στα υψηλότερα της Ένωσης (Μούσης Ν. 2005, «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική»).

Ωστόσο, το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει διευρυνθεί περαιτέρω με την προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Οι δύο αυτές χώρες προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 2007. Αυτή η διεύρυνση πρόσθεσε 8.6% στην εδαφική κυριότητα της ένωσης και 6.3% στον πληθυσμό της - μια παρόμοια προσθήκη όταν ενώθηκαν η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία στην ένωση, στα μέσα της δεκαετίας του '90, αλλά μόνο 1% στο ΑΕΠ της που μετρήθηκε στους τυποποιημένους όρους αγοραστικής δύναμης, λιγότερο από οποιαδήποτε προηγούμενη διεύρυνση. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι, επομένως, μόνο 35% του μέσου όρου της ΕΕ στη Βουλγαρία και 38% στη Ρουμανία. Συνεπώς, η προσχώρηση των δύο χωρών θα χαμηλώσει το μέσο επίπεδο της ΕΕ του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά μόλις πάνω από 4%. Παρόλο που η αύξηση του ΑΕΠ και των δύο χωρών ήταν αρκετά πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ από το 2001, και πάλι θα χρειάζονταν άλλα 20 έτη ή και παραπάνω, για να φθάσει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους στο 75% του μέσου όρου της ΕΕ. Πάντως με τη διεύρυνση αυτή, τα ανατολικά σύνορα της ΕΕ έχουν αυξηθεί κατά 1.300 χλμ. Η ΕΕ φθάνει τώρα στη Μαύρη Θάλασσα και περικλείει τελείως τα δυτικά Βαλκάνια. Τα σύνορα της ΕΕ με την Ουκρανία έχουν σχεδόν διπλασιαστεί. Η ΕΕ μοιράζεται τώρα σύνορα 500 χλμ με τη Μολδαβία. (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007, p.4).

Μια από τις βασικές προτεραιότητες για τα επόμενα χρόνια είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των νέων κρατών μελών, ώστε να φθάσει το μέσο όρο της ΕΕ το ταχύτερο δυνατό

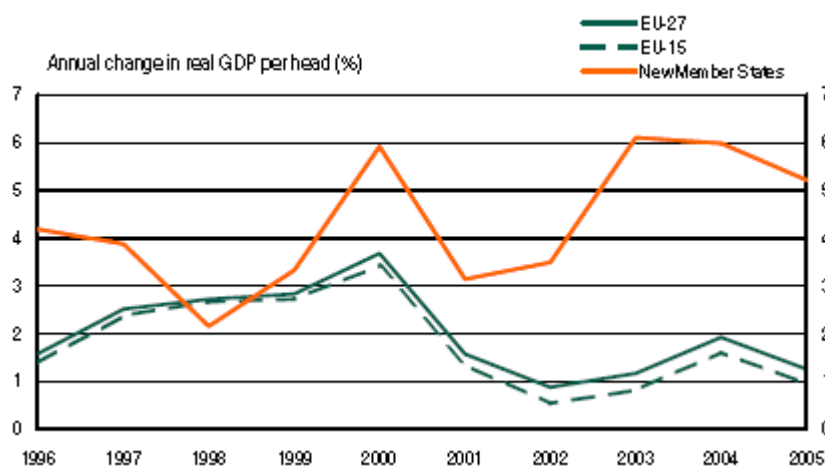
Πίνακας: Ποσοστά Ανάπτυξης του ΑΕΠ

	Αλλαγή % συγκρινόμενη με το προηγούμενο τρίμηνο				Αλλαγή % συγκρινόμενη με το ίδιο τρίμηνο του προηγούμενου έτους			
	2006		2007		2006		2007	
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Ευρωζώνη	0.6	0.9	0.7	0.3	2.8	3.3	3.1	2.5
Ε.Ε.27	0.7	0.9	0.7	0.5	3.1	3.5	3.3	2.8
Ελλάδα	2.2	-0.4	3.2	-0.8	4.5	4.4	4.6	4.2
Ιρλανδία	3.2	-1.6	4.7	:	8.1	4.8	7.2	:
Βουλγαρία*	:	:	:	:	6.7	5.7	6.2	:
Ρουμανία*	:	:	:	:	8.3	7.7	6.0	:

* Η αλλαγή του ποσοστού είναι συγκρινόμενη με το ίδιο τρίμηνο του προηγούμενου έτους υπολογισμένη από μη εποχιακά στοιχεία προσαρμοσμένα στοιχεία.

Πηγή: Eurostat (Ιδια Επεξεργασία)

Διάγραμμα: Ανάπτυξη του κ.κ. ΑΕΠ στην ΕΕ-15 και στα Νέα κράτη-μέλη (1996-2005)

Πηγή: Fourth Report on economic and social cohesion

2.1.α. Συντονισμός των εθνικών και των κοινοτικών πολιτικών

Όσον αφορά στο συντονισμό των εθνικών περιφερειακών πολιτικών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι εκείνη η οποία κρίνει εάν μία εθνική ενίσχυση περιφερειακής σκοπιμότητας συμβιβάζεται ή όχι με την κοινή αγορά. Το άρθρο 88 (ΣΕΚ) τονίζει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώνεται έγκαιρα από τα κράτη μέλη περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να μπορεί να υποβάλλει τις παρατηρήσεις της. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τα προτεινόμενα επίπεδα των περιφερειακών ενισχύσεων στην Επιτροπή και αυτή ή τα δέχεται ως έχουν ή τα τροποποιεί, συχνά σε χαμηλότερα επίπεδα, με αποφάσεις που παίρνει βάσει των άρθρων 87 και 88 την Συνθήκης ΕΚ. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν μπορεί να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος μπορεί να εισαγάγει το θέμα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (Ν. Μούσης 2005, «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική»).

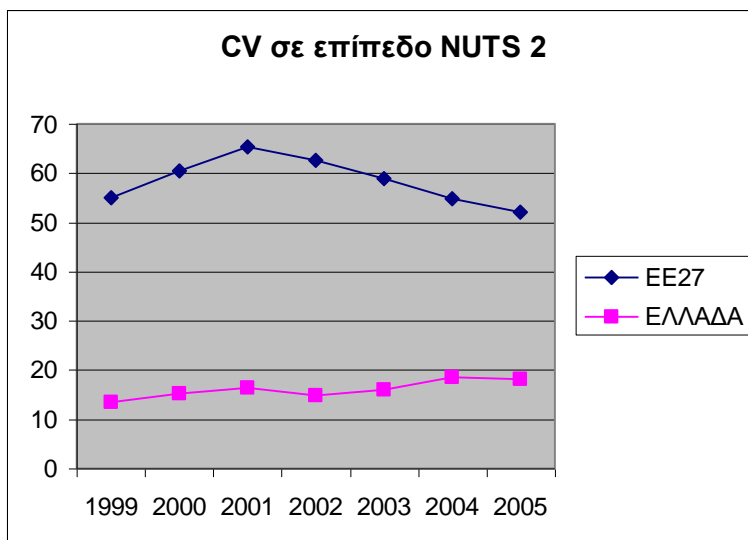
Όσον αφορά το συντονισμό και τον προσανατολισμό των εθνικών περιφερειακών πολιτικών αυτός επιδιώκεται μέσω των μελετών και των καινοτόμων δράσεων. Σύμφωνα με τον κανονισμό περί των γενικών διατάξεων των διαρθρωτικών ταμείων, το ΕΤΠΑ μπορεί να συμμετέχει στη χρηματοδότηση:

- Μελετών με πρωτοβουλία της Επιτροπής
- Πιλοτικών σχεδίων
- Ανταλλαγών καινοτόμων εμπειριών

Τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης (ΚΠΣ) και τα ενιαία έγγραφα προγραμματισμού (ΕΕΠ), τα οποία αποτελούν ένα πλαίσιο αναφοράς για την ενίσχυση από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία, είναι επίσης ένα καλό μέσο συντονισμού των περιφερειακών πολιτικών. Τα ΚΠΣ και τα ΕΕΠ επιτρέπουν στην Επιτροπή να διαπιστώνει τους πόρους που διατίθενται για περιφερειακή ανάπτυξη στα πλαίσια τόσο των γενικών καθεστώτων ενισχύσεων με περιφερειακή σκοπιμότητα όσο και των δημόσιων έργων σε υποδομές. Τέλος, ο συντονισμός των κοινοτικών πολιτικών γίνεται μέσω των κοινοτικών πρωτοβουλιών, στις οποίες θα αναφερθούμε σε παρακάτω τμήμα της εργασίας. Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες στοχεύουν στο:

- να συμβάλλουν στην επίλυση σοβαρών προβλημάτων που συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών πολιτικών
- να ευνοήσουν την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών στο επίπεδο των περιφερειών ή να βοηθήσουν στην επίλυση κοινών προβλημάτων ορισμένων κατηγοριών περιφερειών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: CV σε επίπεδο NUTS 2

Πηγή: Eurostat (Ίδια Επεξεργασία)

2.1.β. Οι διατάξεις και τα μέσα της Περιφερειακής Πολιτικής στην Ε.Ε.²

Για να ξεπεραστούν τα εμπόδια στη διασυνοριακή συνεργασία, οι ευρωπαϊκοί όμιλοι εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ) χρησιμεύουν ως μέσο συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτοί επιτρέπουν σε ομίλους συνεργασίας την υλοποίηση σχεδίων τοπικής συνεργασίας συγχρηματοδοτούμενων από την Κοινότητα ή την εκτέλεση ενεργειών τοπικής συνεργασίας με πρωτοβουλία των κρατών μελών.

² Οι πληροφορίες για τη συγγραφή της συγκεκριμένης παραγράφου έχουν προέλθει από το: www.euroopa.gr και συγκεκριμένα από το <file:///E:/Φάκελος/SCADPlus> Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ).htm

Δεδομένων των δυσχερειών που συναντούν τα κράτη μέλη στον τομέα της διασυνοριακής συνεργασίας, ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για τον ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ), [Επίσημη εφημερίδα L 210 της 31.07.2006], θεσπίζει ένα νέο όργανο συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της περιφερειακής πολιτικής για την περίοδο 2007-2013. Πρόκειται για τον ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ), που διαθέτει νομική προσωπικότητα και έχει αρχίσει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2007. Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει σε κάθε κράτος μέλος. Στον παραπάνω Κανονισμό δίνονται πληροφορίες για τη φύση, τη σύνθεση, την ίδρυση του ΕΟΕΣ, το εφαρμοστέο δίκαιο που τον διέπει, τον έλεγχο της διαχείρισης δημοσίων κεφαλαίων, τα καθήκοντα που οφείλει να εκτελεί ο ΕΟΕΣ, τη σύμβαση που τον διέπει και το καταστατικό. Επίσης αναφέρονται η οργανωτική δομή, η κατάρτιση του προϋπολογισμού του ΕΟΕΣ καθώς και η διαδικασία λύσης αυτού. Στόχος του ΕΟΕΣ είναι να διευκολύνει και να προωθεί τη διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ των μελών του. Ο όμιλος αποτελείται από κράτη μέλη, περιφερειακές αρχές, τοπικές αρχές και οργανισμούς δημοσίου δικαίου σε προαιρετική βάση. Οι αρμοδιότητες του ΕΟΕΣ ορίζονται σε υποχρεωτική σύμβαση συνεργασίας που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία των μελών της. Αυτά αποφασίζουν αν ο ΕΟΕΣ αποτελεί χωριστή νομική οντότητα ή αν αναθέτουν τα καθήκοντά του σ' ένα από αυτά τα μέλη. Οι εξουσίες δημόσιας αρχής, οι αστυνομικές και οι ρυθμιστικές εξουσίες εξαιρούνται της σύμβασης.

Στα όρια των αρμοδιοτήτων του, ο ΕΟΕΣ ενεργεί εξ ονόματος και για λογαριασμό των μελών του. Προς το σκοπό αυτό, διαθέτει τη νομική υπόσταση που προβλέπεται για τα νομικά πρόσωπα από τις εθνικές νομοθεσίες. Στον ΕΟΕΣ είναι δυνατόν να ανατεθεί είτε η υλοποίηση προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Κοινότητα, είτε η υλοποίηση κάθε άλλης δράσης διασυνοριακής συνεργασίας με ή χωρίς κοινοτική οικονομική παρέμβαση. Τα μέλη του ΕΟΕΣ εδρεύουν στην επικράτεια τουλάχιστον δύο κρατών μελών. Η σύμβαση καθορίζει τα καθήκοντα του ΕΟΕΣ, τη διάρκειά του και τους όρους διάλυσής του. Η σύμβαση περιορίζεται στον τομέα συνεργασίας που επιλέγουν τα μέλη του και καθορίζει τις ευθύνες τους. Το εφαρμοστέο δίκαιο για την ερμηνεία και την εφαρμογή της σύμβασης είναι το δίκαιο του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη η επίσημη έδρα του. Εν συνεχεία, ο

ΕΟΕΣ θεσπίζει το καταστατικό του με βάση τη σύμβαση. Το καταστατικό περιέχει διατάξεις σχετικά με:

- τον κατάλογο των μελών
- το αντικείμενο, τα καθήκοντα και τις σχέσεις με τα μέλη
- την ονομασία του ομίλου και τον τόπο όπου εδρεύει
- τα όργανα του ομίλου, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία τους
- τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων
- τη γλώσσα ή τις γλώσσες εργασίας
- τους κανόνες λειτουργίας: διοίκηση του προσωπικού, διαδικασίες πρόσληψης, φύση των συμβάσεων κ.λπ.
- τους κανόνες που διέπουν τις οικονομικές συνεισφορές των μελών καθώς και τους κανόνες για το λογιστικό σύστημα και τον προϋπολογισμό
- τον ορισμό ανεξάρτητου οργανισμού για τον δημοσιονομικό και εξωτερικό έλεγχο.

Τα μέλη συντάσσουν ετήσιο σχέδιο προϋπολογισμού, το οποίο αποτελεί αντικείμενο ετήσιας έκθεσης που πιστοποιείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Τα μέλη φέρουν οικονομική ευθύνη ανάλογη με τη συνεισφορά τους σε περίπτωση χρέους. Οι λοιπές διατάξεις σχετικά με την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2007-2013 βρίσκονται στους τέσσερις ειδικούς κανονισμούς σχετικά με:

- τις γενικές διατάξεις που αφορούν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής
- το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ([ΕΤΠΑ](#))
- το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ([ΕΚΤ](#))
- το Ταμείο Συνοχής .

2.1.γ. Νέοι Χρηματοδοτικοί Μηχανισμοί (2007-2013)

Στο πλαίσιο της φιλοσοφίας που προωθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τη μετάβαση δηλαδή από τις εφάπαξ επιδοτήσεις στην παροχή δανεισμού με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους αλλά και την ανάγκη προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων ως εχέγγυο βιωσιμότητας των αναλαμβανόμενων επενδύσεων, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ) σε συνεργασία με τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) προωθεί τη δημιουργία μοντέρνων χρηματοδοτικών μηχανισμών κύριο χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί ο πολλαπλασιαστικός χαρακτήρας των διατιθέμενων κεφαλαίων η αποπληρωμή των οποίων θα οδηγήσει σε επανεπένδυσή τους σε νέες δράσεις. Τα κύρια χαρακτηριστικά των νέων χρηματοδοτικών πρακτικών συνοψίζονται ως εξής:

- Ανακύκλωση (Revolving): χορήγηση δανείων με ευνοϊκούς όρους, το ποσό αποπληρωμής των οποίων επαναχρηματοδοτεί νέα έργα (δυνατότητα μελλοντικής επαναξιοποίησης πόρων).
- Μόχλευση (Leverage): δυνατότητα συνδυασμού δανείων με ιδιωτικούς πόρους (προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων).
- Πηγές Κεφαλαίων (Sources of funding): διάθεση πόρων από τα επιχειρησιακά προγράμματα (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) και συνδυασμός τους με πρόσθετη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ.
- Διαχείριση Κεφαλαίων (Fund of funds): κεντρική μονάδα διαχείρισης περισσοτέρων του ενός ταμείων (www.ypetho.gr).

Για την περίοδο 2007-2013 θεσμοθετούνται ορισμένα νέα μέσα περιφερειακής πολιτικής με σκοπό να βοηθήσουν τα Κράτη Μέλη και τις Περιφέρειες να πραγματοποιήσουν χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση των κονδυλίων και να αξιοποιήσουν καλύτερα τα μέσα χρηματοδοτικής τεχνικής μέσω ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ΕΤΕπ και άλλων χρηματοδοτικών οργάνων. Αυτά τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία είναι:

JASPERS: (Κοινή βοήθεια για τη στήριξη σχεδίων στις ευρωπαϊκές περιφέρειες): επιδιώκει την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ΕΤΕπ και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης με σκοπό τη συγκέντρωση τεχνογνωσίας και την παροχή βοήθειας προς τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες κατά την προετοιμασία μεγάλων έργων. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας, το οποίο παρέχει δωρεάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με στόχο την

υποστήριξη των Κρατών Μελών στην προετοιμασία υψηλής ποιότητας έργων (<http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>).

JEREMIE: Αποτελεί πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνεργασία με την ΕΤΕπ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων με σκοπό την ενίσχυση της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά κεφάλαια για την ανάπτυξη των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων στις περιφέρειες της ΕΕ. Στο πλαίσιο του JEREMIE (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Μικρομεσαίες και τις Μεσαίες Επιχειρήσεις - Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises), το ΥΠΟΙΟ υπέγραψε στις 26 Ιουνίου 2007 την πρώτη μεταξύ των 27 Κρατών-Μελών της Ε.Ε. Σύμβαση Χρηματοδότησης για την οργάνωση των δομών υλοποίησης και χρηματοδότησης του JEREMIE στην Ελλάδα, πιστοποιώντας τον πρωτοποριακό ρόλο και την αποφασιστικότητα της Ελλάδας για την υιοθέτηση και προώθηση σύγχρονων χρηματοοικονομικών μέσων που θα συνδράμουν αποφασιστικά στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. Η χρηματοδότηση καλύπτει ευρύ φάσμα προϊόντων, όπως ενδεικτικά αναφέρονται οι μικροπιστώσεις μέσω τραπεζών, η συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων, τα κεφάλαια ανάληψης επιχειρηματικού κινδύνου, η παροχή εγγυήσεων κ.ά. Τα μέσα αυτά αναμένεται να έχουν ισχυρό πολλαπλασιαστικό συντελεστή με στόχο την επένδυση ιδιωτικών κεφαλαίων μέσω της απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων (<http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>)

JESSICA: Αποτελεί πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνεργασία με την ΕΤΕπ και την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης με σκοπό την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων σε αστικές περιοχές. Στο πλαίσιο της JESSICA (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για Αειφόρες Επενδύσεις στα Αστικά Κέντρα - Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), το ΥΠΟΙΟ έχει ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με την ΕΤΕπ για την ανάθεση μελετών και την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας στο προσεχές διάστημα. Η πρωτοβουλία JESSICA στοχεύει στη στήριξη επενδυτικών προγραμμάτων και έργων αστικής ανάπτυξης. Στόχος της JESSICA είναι η κινητοποίηση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης με πιλοτικά προγράμματα να προβλέπονται για την πρώτη περίοδο σε επίπεδο ΟΤΑ. Απώτερος στόχος είναι η ανάπτυξη αστικών κέντρων και η παροχή νέων θέσεων εργασίας. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μετά τη σύνταξη Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αστικής Ανάπτυξης, όπου θα προτείνεται η υλοποίηση έργων με χαρακτηριστικά παρέμβασης ολοκληρωμένου χαρακτήρα (<http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>).

2.2 Η Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στόχος της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της ΕΕ είναι η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Κοινότητας, ο οποίος και εισήχθη στη Συνθήκη από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη³. Η κοινή περιφερειακή πολιτική έχει δύο πτυχές. Επιδιώκει:

- το συντονισμό των εθνικών περιφερειακών πολιτικών, διατυπώνοντας κατευθυντήριες γραμμές και θεσπίζοντας ορισμένες αρχές, ώστε να αποφεύγεται η στρέβλωση του ανταγωνισμού μέσω των εθνικών συστημάτων περιφερειακών ενισχύσεων και
- το συντονισμό των πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης για να τους δώσει μια «περιφερειακή διάσταση» και επομένως περισσότερη επίδραση επί των περιφερειών που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας.

Ακολουθώντας τη μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής το 2006 για την περίοδο 2007-2013, ο κύριος στόχος της πολιτικής συνοχής παραμένει να γεφυρώσει τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών μέσω της συγκέντρωσης των πόρων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Για την περίοδο 2007-2013, ο όγκος θα συγκεντρωθεί στις φτωχότερες περιοχές και τις χώρες: εκτιμώντας ότι το 1989, το 56% των διαθέσιμων πόρων διατέθηκαν στις περιοχές χαμηλότερου εισοδήματος, στο τέλος της νέας προγραμματικής περιόδου, η αναλογία θα είναι 85%. Τα νέα κράτη μέλη τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 21% του πληθυσμού των ΕΕ-27, θα λάβουν μόλις πάνω από το 52% του συνόλου κατά τη διάρκεια της περιόδου. Εντούτοις, σύμφωνα με τη νέα αύξηση και την ατζέντα των εργασιών και στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, η πολιτική συνοχής δίνει αυξανόμενη έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης των περιοχών στην παγκόσμια οικονομία. Κατά συνέπεια, οι πόροι στρέφονται σε όλες τις περιοχές που αντιμετωπίζουν τη διαρθρωτική προσαρμογή και στις επενδύσεις, με μια ιδιαίτερη έμφαση στις

³ Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη υποχρέωσε την Κοινότητα από την 1^η Ιουλίου 1987 να πάρει τα μέτρα που χρειάζονταν για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 1992. Συγχρόνως αύξανε τα δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και επισημοποιούσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία και την οικονομική και κοινωνική συνοχή μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, έδωσε νομική βάση σε πολλές κοινές πολιτικές, όπως την κοινωνική, του περιβάλλοντος, της έρευνας και της τεχνολογίας.

δραστηριότητες γύρω από την έρευνα, την καινοτομία, και την κοινωνία των πληροφοριών και την επιχειρησιακή ανάπτυξη.

Το αποτέλεσμα αυτών των στόχων είναι ότι, στην περίοδο 2007-2013, η πολιτική συνοχής θα ακολουθήσει παντού την ίδια αύξηση και την ατζέντα των εργασιών, αλλά με την ένταση της υποστήριξης από την ένωση που απεικονίζει τις ανάγκες και τους διαθέσιμους πόρους των κρατών μελών και των περιφερειών. Η έκβαση των διαπραγματεύσεων για την οικονομική προοπτική, για την περίοδο 2007-2013 που οδήγησε σε σημαντική κατανομή στην πολιτική συνοχής, προτείνει ότι υπάρχει υψηλός βαθμός πολιτικής συναίνεσης γύρω από το σύστημα κοινοτικών προτεραιοτήτων (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007).

2.2.α. Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας

Το Ευρωπαϊκό συμβούλιο στις 6 Οκτωβρίου του 2006 εξέδωσε τις *στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας* για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, ως ενδεικτικό πλαίσιο για τα κράτη μέλη για τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς και τα επιχειρησιακά προγράμματα για την περίοδο 2007 -2013.

Σύμφωνα με τις ενοποιημένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση του ανανεωμένου θεματολογίου της Λισσαβόνας, τα προγράμματα που υποστηρίζονται από την πολιτική συνοχής θα πρέπει να επιδιώκουν τη διάθεση πόρων για τις ακόλουθες τρεις προτεραιότητες:

- βελτίωση της ελκυστικότητας των κρατών μελών, των περιφερειών και των πόλεων μέσω της βελτίωσης της προσβασιμότητας, της εξασφάλισης επαρκών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και της διατήρησης του περιβάλλοντος,
- ενθάρρυνση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης μέσω των δυνατοτήτων έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, και
- δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας με την προσέλκυση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας ή την επιχειρηματική δραστηριότητα, τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και την αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Όσον αφορά στη συνεκτίμηση του ανανεωμένου θεματολογίου της Λισσαβόνας στα νέα προγράμματα ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στα παρακάτω:

1. η πολιτική της συνοχής θα πρέπει να επικεντρωθεί περισσότερο στη γνώση, στην έρευνα και στην καινοτομία καθώς και στο ανθρώπινο κεφάλαιο.
2. τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να επιτύχουν το στόχο της αειφόρου ανάπτυξης και να προωθήσουν τις συνέργιες μεταξύ της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής διάστασης.
3. να επιδιώκουν το στόχο της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας και της υλοποίησης των προγραμμάτων και των έργων.
4. να εμποδίζουν οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου, φυλής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού κατά τη διάρκεια των διαφόρων φάσεων εφαρμογής των Ταμείων.

Και εδώ τίθεται το ερώτημα γιατί είναι απαραίτητες οι κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας; Η απάντηση είναι ότι μάλλον αποτελούν ένα ενιαίο πλαίσιο το οποίο καλούνται να χρησιμοποιήσουν τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες όταν καταρτίζουν τα εθνικά, περιφερειακά και τοπικά τους προγράμματα, κυρίως για να εκτιμήσουν τη συνεισφορά τους στην επίτευξη των στόχων της Κοινότητας όσον αφορά τη συνοχή, την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Οι κατευθυντήριες γραμμές λοιπόν εν συντομία είναι:

1. Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση

Οι πόροι οι οποίοι θα χρηματοδοτήσουν το εγχείρημα αυτό δεν θα πρέπει να προέρχονται μόνο από επιχορηγήσεις αλλά και από δάνεια,

π.χ. από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Κατά την επόμενη περίοδο, οι αρχές που είναι αρμόδιες για τα προγράμματα στα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν μεγαλύτερη χρήση της εμπειρίας που έχει η ΕΤΕπ στην προετοιμασία έργων κατάλληλων για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας JASPERS. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση είναι:

- *Επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών*
- *Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη*
- *Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη*

2. Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη

Το ποσοστό του ΑΕγχΠ που χρησιμοποιείται για δαπάνες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) έχει αυξηθεί αλλά η αύξηση αυτή είναι πάρα πολύ μικρή και ανέρχεται στο 1,9 % του ΑΕγχΠ, που απέχει πολύ από το στόχο της Λισσαβόνας, ο οποίος ανέρχεται στο 3 %⁴. Το χάσμα όσον αφορά την ΕΤΑ και την καινοτομία εντός και μεταξύ των χωρών, ειδικά σε σχέση με τα ποσά που δαπανούν οι επιχειρήσεις για ΕΤΑ, είναι πολύ μεγαλύτερο από το χάσμα που παρουσιάζουν τα έσοδα. Εκτός από το συνδυασμό εθνικών και κοινοτικών πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς ΕΤΑ πρέπει να αναλάβουν περισσότερη δράση ώστε να προσεγγίσουν οι ανάγκες των επιχειρήσεων την προσφορά ΕΤΑ. Η πολιτική της συνοχής μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση των κυριότερων προβλημάτων που έχουν σχέση με τις χαμηλές επιδόσεις της Ευρώπης όσον αφορά την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένων των αναποτελεσματικών καινοτομικών συστημάτων, του ανεπαρκούς επιχειρηματικού δυναμισμού και του αργού ρυθμού υιοθέτησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις. Όσον αφορά στις άμεσες επιχορηγήσεις, αυτές παραμένουν μεν υψηλές, κυρίως στις περιοχές σύγκλισης, αλλά είναι ανάγκη να δίδεται προσοχή στο θέμα της παροχής συλλογικών επιχειρηματικών και τεχνολογικών υπηρεσιών σε ομάδες επιχειρήσεων προκειμένου να βελτιώσουν την καινοτομική τους δραστηριότητα. Δύο συναφή προγράμματα -πλαίσια προτείνονται στο επίπεδο της Κοινότητας είναι: Το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την ΕΤΑ και το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP).

Επιμέρους άξονες της συγκεκριμένης κατευθυντήριας γραμμής είναι:

- *Αύξηση και βελτίωση της στοχοθέτησης των επενδύσεων στην ΕΤΑ*
- *Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας*
- *Προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας για όλους*
- *Βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση*

⁴ «Επενδύοντας στην έρευνα: Το πρόγραμμα δράσης για την Ευρώπη». COM (2003) 226 της 30.4.2003

3. Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας

Οι επενδύσεις στις υποδομές, η ανάπτυξη επιχειρήσεων και η έρευνα αυξάνουν τις ευκαιρίες απασχόλησης τόσο βραχυπρόθεσμα ως αποτέλεσμα των άμεσων αποτελεσμάτων τους όσο και βραχυπρόθεσμα ως αποτέλεσμα του θετικού τους αντίκτυπου στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα. Για να μεγιστοποιηθεί η απασχόληση και να δημιουργηθούν μόνιμες θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας, θα πρέπει να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο και να ενισχυθεί το ανθρώπινο κεφάλαιο.

Τρεις είναι οι βασικές προτεραιότητες δράσης για τις πολιτικές των κρατών μελών που αφορούν στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου:

1. προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας,
2. βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων καθώς και της ευελιξίας των αγορών εργασίας,
3. αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο με τη βελτίωση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων.

Εκτός από τις παραπάνω προτεραιότητες, θα πρέπει να δίδεται η απαραίτητη προσοχή και στις επενδύσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης καθώς και στις εκπαιδευτικές, κοινωνικές, υγειονομικές και πολιτιστικές υποδομές.

Το φάσμα των επιλέξιμων ενεργειών και των χρηματοδοτικών πόρων είναι μεγαλύτερο για τον τελευταίο στόχο. Για το στόχο αυτό, οι κοινοτικοί πόροι θα πρέπει να είναι πολύ πιο επικεντρωμένοι ώστε να προκύψουν σημαντικότερα αποτελέσματα. Τα προγράμματα για την απασχόληση και την ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τόσο τις προκλήσεις όσο και τις προτεραιότητες που σχετίζονται με κάθε συγκεκριμένη χώρα, όπως υπογραμμίζεται στις συστάσεις για την απασχόληση και στα εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης, τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις διάφορες περιοχές. Τα προγράμματα, είτε διευθύνονται σε εθνικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις εδαφικές ανισότητες και να είναι προσαρμοσμένα στις διάφορες περιοχές.

Επιμέρους άξονες της συγκεκριμένης κατευθυντήριας γραμμής είναι:

- Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας
- Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας
- Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων
- Διοικητικές ικανότητες
- Προστασία της υγείας των εργαζομένων

Όσον αφορά στη εδαφική διάσταση της πολιτικής της συνοχής, η συνεκτίμηση αυτή θα βοηθήσει στη δημιουργία βιώσιμων κοινοτήτων και στην πρόληψη της μείωσης του συνολικού αναπτυξιακού δυναμικού λόγω της άνισης περιφερειακής ανάπτυξης. Μια τέτοια προσέγγιση απαιτεί επίσης την αντιμετώπιση των ειδικών προβλημάτων και ευκαιριών των αστικών και αγροτικών περιοχών καθώς και των ιδιαίτερων εδαφών, όπως οι διασυνοριακές και οι ευρύτερες διεθνικές περιοχές ή οι περιφέρειες που πλήττονται από άλλα μειονεκτήματα λόγω του νησιωτικού τους χαρακτήρα, του απομακρυσμένου τους χαρακτήρα (όπως οι απόκεντρες ή οι αρκτικές περιοχές), της αραιής κατοίκησής τους ή του ορεινού τους χαρακτήρα. Επίσης, θα χρειασθεί ενδεχομένως να αντιμετωπισθούν οι περιβαλλοντικοί και δημογραφικοί περιορισμοί που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες περιοχές. Η επιτυχής εφαρμογή των δράσεων προώθησης της εδαφικής συνοχής απαιτεί την εφαρμογή μηχανισμών οι οποίοι μπορούν να εγγυηθούν τη δίκαιη αντιμετώπιση όλων των εδαφών με βάση τις επιμέρους ικανότητές τους ως παράγοντα ανταγωνιστικότητας. Συνεπώς, η καλή διακυβέρνηση είναι σημαντική για την επιτυχή αντιμετώπιση της εδαφικής διάστασης. Οι κατευθυντήριες γραμμές που απαντώνται στην εδαφική συνοχή είναι:

1. *Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση*
2. *Υποστήριξη για την οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών, των περιοχών αλιείας και των περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα*
3. *Συνεργασία*
4. *Διασυνοριακή συνεργασία*
5. *Διεθνική συνεργασία*
6. *Διαπεριφερειακή συνεργασία*

2.3. Η Έκθεση Συνοχής

Το άρθρο 159 της Συνθήκης ορίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά τη γνωμοδότηση της επιτροπής περιφερειακής πολιτικής, υποβάλλει μια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Περιφερειακή Επιτροπή κάθε τρία έτη, που αφορά στην πρόοδο που έγινε προς την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, στην εξέλιξη των περιοχών της Κοινότητας και στον τρόπο με τον οποίο τα διάφορα μέσα που παρέχονται σε εκείνο το άρθρο (Πολιτικές των Κρατών Μελών και της Κοινότητας) έχουν συμβάλει σε αυτή. Αυτή η έκθεση, που επιβάλλεται από τον κανονισμό του ΕΤΠΑ⁵ αποτελεί μια βάση για τους προσανατολισμούς της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής και για τις παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ.

Αυτή είναι η πρώτη έκθεση συνοχής που δημοσιεύεται μετά από τις διευρύνσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2004 και το 2007. Αξιολογεί την έκταση της σύγκλισης στην ένωση των 27 κρατών-μελών. Παρέχει επίσης μια προκαταρκτική αξιολόγηση του αντίκτυπου των προγραμμάτων συνοχής της περιόδου 2000-2006 και εξετάζει τα πρώτα αποτελέσματα του προγραμματισμού για την περίοδο του 2007-2013. Αλλά, το πιο σημαντικό είναι ότι αναλύει τις νέες προκλήσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη για τις μελλοντικές δεκαετίες. Η τέταρτη έκθεση συνοχής, παρέχει, αφενός, μια αναπροσαρμογή στην κατάσταση και την προοπτική όσον αφορά την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και, αφετέρου, μια ανάλυση του αντίκτυπου της πολιτικής σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο στη συνοχή της Ένωσης (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007:iii).

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται:

1. στην προκαταρκτική αξιολόγηση του αντίκτυπου της ευρωπαϊκής πολιτικής της συνοχής, στην προγραμματική περίοδο 2000-2006 και
2. σε μια πρώτη αξιολόγηση της προετοιμασίας για τη νέα περίοδο 2007-2013, βασισμένη στις εθνικές στρατηγικές και τα λειτουργικά προγράμματα σχεδίων που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη τον Απρίλιο του 2007.

Η θέση της Ελλάδας όσον αφορά στην Έκθεση Συνοχής είναι «ότι αυτό το κείμενο θα έπρεπε να συνιστά ένα ενδεικτικό γενικό πλαίσιο. Αυτή είναι η θέση που παίρνουμε στη

⁵ Κανονισμός 1783/1999, ΕΕ L 213, 13.08.1999

διαπραγμάτευση για τα σχέδια των κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων» (Ατυπη Υπουργική Συνάντηση-Λουξεμβούργο 2005, «Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις για την Πολιτική Συνοχής», Ομιλία Υφυπουργού κ. Χρ. Φώλια)

Το μήνυμα το οποίο θέλει να περάσει η συγκεκριμένη έκθεση συνοχής είναι πως για την επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης στην ΕΕ θα πρέπει να προωθηθεί η στενή συνεργασία μεταξύ όλων των κρατών μελών και των περιφερειών της. Για την ανάπτυξη της Ευρώπης είναι απαραίτητες οι ισχυρές και αναπτυσσόμενες περιφέρειες, έτσι ώστε η επιθυμητή ανάπτυξη να καταστήσει τη Νέα Ευρώπη αντάξια των προσδοκιών των πολιτών της. Κατά τη διάρκεια του 2007 και του 2008 η Επιτροπή θα αναπτύξει την προσέγγισή της στη δημοσιονομική αναθεώρηση του 2008/2009, που θέτει τα κριτήρια για την πολιτική αξιολόγηση, εξετάζοντας τις μελλοντικές πολιτικές, τεστάροντας τη βιωσιμότητα των διαφορετικών επιλογών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, και χωρίς πρόωρη κριτική της έκβασης της δημοσιονομικής αναθεώρησης, αυτή η έκθεση δείχνει μια σειρά των προκλήσεων με την οποία η πολιτική συνοχής μπορεί να έρθει αντιμέτωπη τα επόμενα έτη. Το φόρουμ συνοχής, που θα πραγματοποιηθεί στις 27-28 Σεπτεμβρίου, θα παράσχει μια πρώτη ευκαιρία να συζητηθούν αυτές οι προκλήσεις με τους αρμόδιους μετέχοντες. (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007:xx).

2.3.α. Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και η αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας η οποία υιοθετήθηκε στις 23 και 24 Μαρτίου 2000 από το Συμβούλιο της Λισσαβόνας, έχει ως σκοπό να αποκτήσει η ΕΕ ένα νέο στρατηγικό στόχο, ώστε η απασχόληση, η οικονομική μεταρρύθμιση και η οικονομική συνοχή να ενισχυθούν, αλλά και να βασίζονται στη γνώση και την καινοτομία. (Υπουργείο Ανάπτυξης. 2005:8-10)

Τον Φεβρουάριο του 2005 η Επιτροπή πρότεινε μία νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2005. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε τους στόχους του και επεσήμανε την ανάγκη να δοθεί μία νέα ώθηση στη στρατηγική της Λισσαβόνας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπέδειξε ότι: *«Είναι ουσιαστικό να επαναξεκινήσει η στρατηγική της Λισσαβόνας χωρίς καθυστέρηση και να επικεντρωθούν εκ νέου οι προτεραιότητες στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Η Ευρώπη πρέπει να ανανεώσει τη βάση της ανταγωνιστικότητάς της, να αυξήσει το αναπτυξιακό δυναμικό της και την παραγωγικότητά της και να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή, δίνοντας την κύρια έμφαση στη γνώση, την καινοτομία και τη βελτιστοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Για να επιτύχει αυτούς τους στόχους, η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει σε έναν μεγαλύτερο βαθμό όλους τους κατάλληλους εθνικούς και κοινοτικούς πόρους-συμπεριλαμβανομένου της πολιτικής συνοχής- στις τρεις διαστάσεις της στρατηγικής όσο το δυνατόν καλύτερα σε ένα γενικότερο πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης»* (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007).

Επισημάνθηκε επίσης ότι οι περιφερειακοί και τοπικοί φορείς καθώς και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να θεωρήσουν ότι οι στόχοι της Λισσαβόνας είναι και δικοί τους στόχοι. Επιπλέον, οι εθνικές πολιτικές θα πρέπει να επιδιώκουν με συνέπεια τους ίδιους στρατηγικούς στόχους προκειμένου να κινητοποιούνται περισσότεροι δυνατοί πόροι και να αποφεύγονται οι αντικρουόμενες δράσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2005δ:6-7).

Τα συμπεράσματα της Λισσαβόνας επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ότι η συζήτηση και οι πολιτικές όσον αφορά τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό παράγοντα δεν πραγματοποιούνται σε ένα πλαίσιο το οποίο εξετάζει ξεχωριστά τις συγκεκριμένες πολιτικές, αλλά εξετάζονται σε ένα τριγωνικό πλαίσιο που καθορίζει ότι και οι τρεις τομείς είναι σταθερά αλληλοεξαρτώμενοι (Hugendubel, 2003:1)

2.4. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία-Οι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων

Η πολιτική της ΕΕ για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων βασίζεται σε τέσσερα Διαρθρωτικά Ταμεία:

- στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- στο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων-Τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ-Πρ.)
- το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
- Το Ταμείο Συνοχής, που περιλαμβάνει κυρίως έργα μεταφορών, που εντάσσονται στα διευρωπαϊκά δίκτυα (π.χ. Εγνατία οδός) και έργα περιβάλλοντος που σκοπό έχουν την ανάπτυξη μιας περιοχής (Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα της ΣΕΥΥΟ 2006, «Επισκόπηση Ελληνικού Δημοσιονομικού Συστήματος»).

Οι συνολικές πληρωμές από αυτά τα ταμεία το διάστημα 2000 - 2006 ανέρχονταν σε 213 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου, δηλαδή στο ένα τρίτο των συνολικών δαπανών της ΕΕ. Ένα επιπλέον ποσό 18 δισεκατομμυρίων ευρώ έχει διατεθεί από το Ταμείο Συνοχής. Από το 2007, η ΕΕ εφαρμόζει μια νέου τύπου και πιο ολοκληρωμένη περιφερειακή πολιτική, η οποία θα καλύψει την περίοδο 2007-2013. Τα παλαιά και τα νέα κράτη μέλη δεν θα αντιμετωπίζονται πλέον χωριστά. Οι διαδικασίες θα απλουστευθούν και η χρηματοδότηση θα συγκεντρωθεί στις περιφέρειες των κρατών μελών οι οποίες έχουν τις περισσότερες ανάγκες. Για τη νέα περίοδο, ο συνολικός προϋπολογισμός των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής ανέρχεται σε 308 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 36% των συνολικών δαπανών της ΕΕ για αυτή την περίοδο. Οι δαπάνες θα κατανεμηθούν σε τρεις κατηγορίες. Το 79% των συνολικών δαπανών θα διατεθεί για τη μείωση του χάσματος μεταξύ των φτωχών και των πλουσιότερων περιφερειών, το 17% θα δαπανηθεί για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των φτωχών περιφερειών και τη δημιουργία τοπικών θέσεων απασχόλησης και το υπόλοιπο 4% θα εστιαστεί στη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ όμορων περιφερειών (Ν. Μούσης 2005, «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική»).

Στις 15 Ιουλίου 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τις προτάσεις της για τους πέντε νέους κανονισμούς για την αναθεώρηση της πολιτικής για τη συνοχή της Ευρώπης την περίοδο 2007-2013. Το πακέτο των νέων κανονισμών περιλαμβάνει το Γενικό Κανονισμό που καθορίζει το γενικό πλαίσιο που διέπει τα διαρθρωτικά ταμεία (com(2004)492final), καθώς και τους ειδικούς κανονισμούς που διέπουν το ΕΤΠΑ (com(2004)495), το ταμείο Συνοχής (com(2004)494) και το ΕΚΤ (com(2004)493) καθώς και τον κανονισμό για τη Διασυνοριακή Συνεργασία (com(2004)496). (www.hellaskps.gr-Ενημέρωση για τους νέους διαρθρωτικούς κανονισμούς)

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, *περί καθορισμού γενικών διατάξεων* για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 [4], προβλέπει αύξηση των μέσων για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. Παρομοίως απαιτείται η διευκόλυνση και η παρακολούθηση της εφαρμογής των δράσεων εδαφικής συνεργασίας, χωρίς την οικονομική συμμετοχή της Κοινότητας (www.europa.int.eu).

Στο πλαίσιο της μεταρρυθμισμένης πολιτικής της συνοχής για την περίοδο 2007-2013, ο παρών κανονισμός ορίζει τους κοινούς κανόνες, πρότυπα και αρχές που θα ισχύουν για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής. Προβλέπει τη διάθεση συνολικών πιστώσεων ύψους 308 δισ. ευρώ (σε τιμές 2004), δηλαδή το ένα τρίτο περίπου του κοινοτικού προϋπολογισμού. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η ανάληψη διαρθρωτικών δράσεων που θα εστιάζονται περισσότερο στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), θα συγκεντρώνονται περισσότερο στις πλέον μειονεκτικές περιοχές και θα είναι πιο αποκεντρωμένες και απλουστευμένες (www.europa.int.eu).

Ο κανονισμός 1828/2006 θεσπίζει τους κανόνες εφαρμογής του κανονισμού 1083/2006, καθώς και μέτρα ενημέρωσης και δημοσιότητας που στοχεύουν στη διάδοση στους εμπλεκόμενους φορείς και στο ευρωπαϊκό κοινό των δυνατοτήτων χρηματοδότησης και της εφαρμογής (διαχείριση και έλεγχος) των προγραμμάτων που άπτονται της πολιτικής συνοχής κατά την περίοδο 2007-2013. Τα εν λόγω προγράμματα συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής. Στοχεύουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό της Κοινότητας (www.europa.int.eu).

Οι κανόνες που ισχύουν για κάθε ταμείο καθορίστηκαν με εκτελεστικούς κανονισμούς που εκδόθηκαν στο πλαίσιο των άρθρων 148, 161 και 162 της συνθήκης:

1. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1783/1999. Ο παρών κανονισμός καθορίζει και επεξηγεί τα καθήκοντα και το πεδίο εφαρμογής της παρέμβασης του ΕΤΠΑ. Το πεδίο εφαρμογής της παρέμβασης του ΕΤΠΑ εμπίπτει στο πλαίσιο των στόχων «Σύγκλιση», «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία», όπως ορίζονται στις γενικές διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής.
2. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999 [Επίσημη Εφημερίδα L 210 της 31.07.2006]. Για την περίοδο 2007-2013, οι γενικές διατάξεις περί του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ταμείου Συνοχής προβλέπουν ότι το ΕΚΤ στηρίζει τις ενέργειες στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση» (για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες) και του στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» (που προσπαθεί να προβλέψει και να προαγάγει τις οικονομικές αλλαγές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων).
3. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1084/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 [Επίσημη Εφημερίδα L 210 της 31.07.2006]. Για την περίοδο 2007-2013, οι γενικές διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής προβλέπουν ότι το Ταμείο Συνοχής ενισχύει δράσεις στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση». Σκοπός του στόχου αυτού είναι η επιτάχυνση της σύγκλισης των κρατών μελών και των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών μέσω της βελτίωσης των συνθηκών ανάπτυξης και απασχόλησης (www.europa.int.eu).

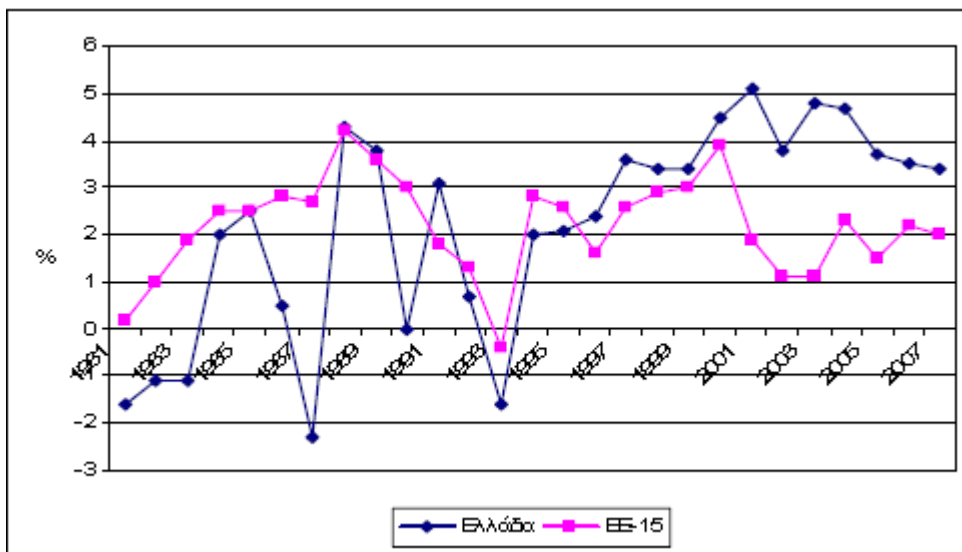
3. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.1. Μια σύντομη οικονομική ανάλυση της Ελλάδας¹

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις και δείκτες, το επίπεδο της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας εξακολουθεί να παραμένει συγκριτικά χαμηλό, πράγμα που υπονομεύει την εξασφάλιση συνθηκών αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης. Με βάση τις εκτιμήσεις των οργανισμών WEF (World Economic Forum) και IMD (International Institute for Management Development) για την ανταγωνιστικότητα που καλύπτουν πολλές χώρες και ένα πολύ ευρύτερο φάσμα παραγόντων, άλλοτε με ποσοτική και άλλοτε με ποιοτική προσέγγιση, η χώρα μας καταλαμβάνει την προτελευταία θέση μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ. Σε ό,τι αφορά στις επιδόσεις των χωρών μελών της ΕΕ σε σχέση με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, η χώρα μας ξεκίνησε από τιμές αφετηρίας αναλογικά χαμηλές για αρκετούς από τους διαρθρωτικούς δείκτες. Τα προηγούμενα χρόνια σε κάποιους τομείς σημειώθηκε σημαντική πρόοδος και σε άλλους μικρότερη, αλλά ήδη με την εφαρμογή του Προγράμματος Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων 2005 – 2008 η τάση βελτίωσης φαίνεται να παγιώνεται και να αποκτά σημαντική δυναμική.

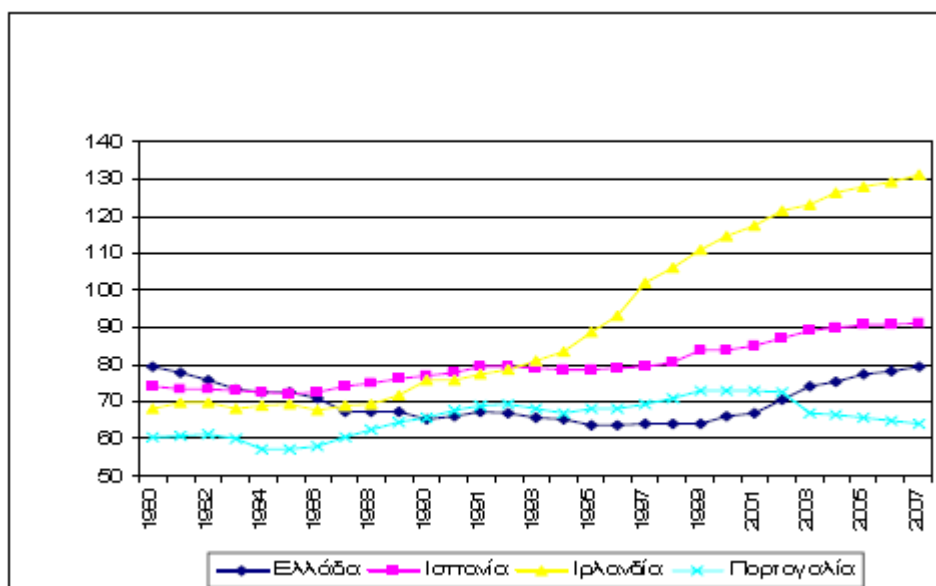
Ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2005 διαμορφώθηκε στο 3,7%, ενώ για το 2006 και 2007 προβλέπεται επιτάχυνση στο 3,8% με το ρυθμό να φθάνει το 4% το 2008. Ήδη το 1ο εξάμηνο του 2006, ο ρυθμός ανάπτυξης έφθασε το 4,1%, με ευνοϊκές ενδείξεις και προοπτικές για το υπόλοιπο του έτους, γεγονός που δείχνει ότι η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας θα μπορούσε να ξεπεράσει τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι προβλέψεις για τη διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής και του διαφορικού ρυθμού μεγέθυνσης επιβεβαιώνονται και από διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

¹ Σημειώνεται ότι τα στοιχεία του ΑΕΠ που χρησιμοποιούνται είναι στοιχεία προ της αναθεώρησης που ανακοίνωσε η ΕΣΥΕ (Σεπτέμβριος 2006) και έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατάρτιση του ΕΣΠΑ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Ρυθμός ανάπτυξης της Ελλάδας και της ΕΕ-15 (ΕΕ15=100)

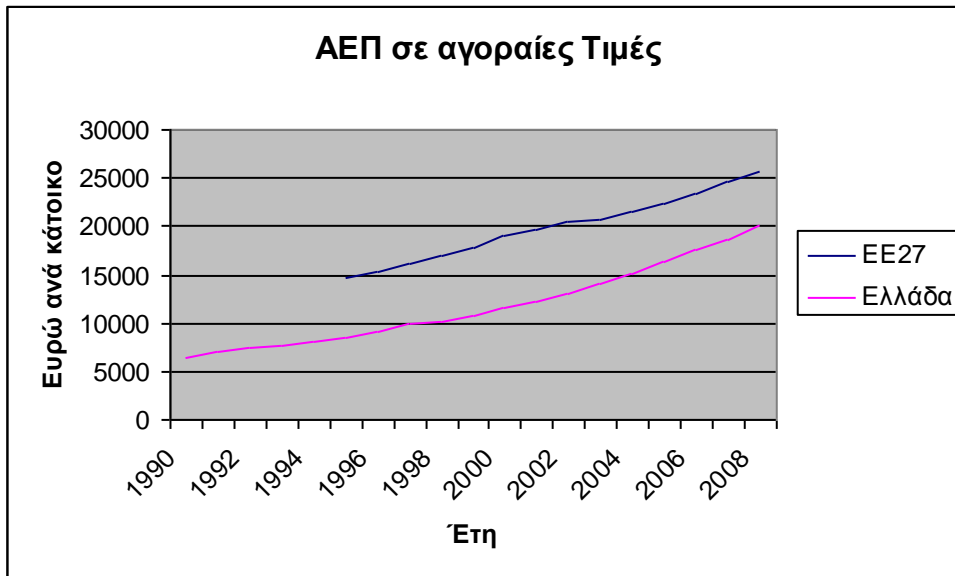
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006.

Το 2005, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης βελτιώθηκε σημαντικά στο 77,3% του μέσου όρου της ΕΕ 15, από 75,5% το 2004. Η πραγματική αύξηση των 1,8 ποσοστιαίων μονάδων είναι περίπου τριπλάσια της μέσης ετήσιας αύξησης που παρουσίασε ο σχετικός δείκτης την περίοδο 1994-2001. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πορεία του ρυθμού ανάπτυξης στη χώρα για τη διετία 2006-2007 που προαναφέραμε, το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε μονάδες σταθερής αγοραστικής δύναμης στο τέλος της περιόδου αυτής θα προσεγγίσει το 84% του κοινοτικού μέσου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε Μονάδες Σταθερής Αγοραστικής Δύναμης) (ΕΕ15=100)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: ΑΕΠ σε αγοραίες τιμές

Πηγή: Eurostat (Ίδια επεξεργασία)

Όσον αφορά στην ανεργία, παρατηρούνται διαρθρωτικά χαρακτηριστικά, με τη μακροχρόνια ανεργία και την ανεργία των νεοεισερχόμενων στην αγορά, των νέων και των γυναικών να αποτελούν σημαντικές παραμέτρους του προβλήματος. Το ποσοστό απασχόλησης, πάντως, βρίσκεται σε ανοδική τροχιά φθάνοντας το 60,1% το 2005 από 54,6% το 1990. Ο πληθωρισμός από 19,1% τη δεκαετία του 1980 μειώθηκε σε 9,4% την δεκαετία που ακολούθησε, παραμένοντας όμως ταυτόχρονα σημαντικά υψηλότερος από το μέσο της ευρωζώνης και της ΕΕ-15. Το 2004 ο διαμορφώθηκε στο 2,9%, για να φθάσει το 3,5% το 2005. Ένα από τα διαρθρωτικά προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας είναι ο χρόνια ελλειμματικός εξωτερικός τομέας, ως αποτέλεσμα της φθίνουσας ανταγωνιστικότητας. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ (εθνολογιστική βάση) αυξήθηκε από 1,1% κατά τη δεκαετία του 1980 σε 2,5% τη δεκαετία του 1990, για να φθάσει το 10% το 2003.

Πίνακας: Προβλέψεις / προβολές μακροοικονομικών μεγεθών για την περίοδο 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ρυθμός ανάπτυξης (% μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ)	3,8%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
Ρυθμός μεταβολής δαπανών Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων	8,0%	3,0%	2,0%	2,0%	2,0%	4,0%	4,0%
Έλλειμμα γενικής κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-2,4%	-1,8%	-1,2%	-0,6%	0,0%	0,2%	0,4%
Χρέος γενικής κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	100,9%	96,9%	92,5%	87,8%	83,0%	78,3%	73,6%

Πηγή : ΥΠΟΙΟ, 2006

Από την αξιολόγηση των διαχρονικών τάσεων εξέλιξης των διαπεριφερειακών ανισοτήτων στην Ελλάδα προκύπτει ότι αυτές, σε σύγκριση με τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας, πλέον δεν μεγεθύνονται, αλλά χαρακτηρίζονται από μια γραμμική τάση μείωσης. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικές είναι οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Η γενική εικόνα που προκύπτει συνίσταται στο ότι συνολικά οι Περιφέρειες της χώρας συγκλίνουν προς το σύνολο των περιφερειακών της Ένωσης των 25 αλλά και στο ότι η σύγκλιση αυτή πραγματοποιείται αργά καθώς κατά την πορεία αυτή οι Περιφέρειες της χώρας 52 αντιμετωπίζουν κατά περιόδους διαφορετικά προβλήματα με αποτέλεσμα οι περιφερειακές ανισότητες να επιμένουν, παρά τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της χώρας. Οι περιφερειακές ανισότητες, όπως και οι αναπτυξιακές επιδόσεις κάθε Περιφέρειας της χώρας, συνδέονται και με την περιφερειακή πολιτική που έχει ασκηθεί κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους. Παρά τις διαπιστωμένες σχετικά περιορισμένες περιφερειακές ανισότητες στη χώρα παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ ελληνικών Περιφερειών στο επίπεδο και την εξέλιξη των αναπτυξιακών επιδόσεών τους.

Από τα στοιχεία που παρατέθηκαν ανωτέρω προκύπτει σαφώς σημαντική διαφοροποίηση στην αναπτυξιακή πορεία και την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών Περιφερειών. Σε καλύτερη θέση βρίσκονται, με κύριο προωθητικό παράγοντα τον τουρισμό, το Νότιο Αιγαίο, η Κρήτη και το Βόρειο Αιγαίο, καθώς και η Αττική, η οικονομία της οποίας λόγω της υψηλής συγκέντρωσης, κλίμακας και εμβέλειας των παραγωγικών και διοικητικών δραστηριοτήτων που παρουσιάζει, την καθιστά νευραλγικό κόμβο της Ανατολικής Μεσογείου. Σημαντικά έχει επίσης βελτιωθεί η θέση της Πελοποννήσου, η οικονομία της οποίας δείχνει να μεταβάλλει χωρίς κλυδωνισμούς τον παραδοσιακό της προσανατολισμό στον πρωτογενή τομέα και να

αντεπεξέρχεται στις προκλήσεις του παγκοσμιοποιημένου ανταγωνισμού. Η εικόνα της Στερεάς Ελλάδας και, σε μικρότερο βαθμό, της Δυτικής Μακεδονίας, δεν συνδέεται ευθέως με τον ενδογενή αναπτυξιακό δυναμισμό τους αλλά είναι απόρροια ειδικών συνθηκών (εγγύτητα στην πρωτεύουσα και δραστηριότητες της ΔΕΗ, αντίστοιχα) που εν μέρει στρεβλώνουν αυξητικά τις επιδόσεις τους στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, χωρίς όμως αντίστοιχα θετικές επενέργειες στην αγορά εργασίας. Η Κεντρική Μακεδονία διαθέτει και αυτή τις προϋποθέσεις από πλευράς συγκέντρωσης και κλίμακας παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για να πρωταγωνιστήσει στις οικονομικές εξελίξεις με επίκεντρο ιδιαίτερα τη ΝΑ Ευρώπη. Οι υπόλοιπες Περιφέρειες δεν βρίσκονται όλες στο ίδιο επίπεδο αλλά εντάσσονται στην ίδια κατηγορία με την έννοια ότι σε αυτές δεν διαπιστώνεται ικανοποιητικό ενδογενές αναπτυξιακό δυναμικό. Η Δυτική Ελλάδα, η Θεσσαλία, η Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, τα Ιόνια Νησιά και η Ήπειρος, παρότι η τελευταία σημείωσε μεγάλα βήματα προόδου, αποτελούν τις Περιφέρειες με τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή υστέρηση στην Ελλάδα. Στις ανωτέρω Περιφέρειες δεν έχουν ακόμα προκύψει νέοι κλάδοι παραγωγής που θα υποκαταστήσουν όσους είναι πλέον στάσιμοι και φθίνουν εξαιτίας του ανταγωνισμού. Ακόμα και όσοι επιχειρηματικοί πυρήνες και άλλες αναπτυξιακές νησίδες (π.χ. εκπαιδευτικά ιδρύματα) έχουν δημιουργηθεί, δεν έχουν αποκαταστήσει τις διασυνδέσεις με τον τοπικό παραγωγικό ιστό που απαιτούνται για να αξιοποιηθεί επαρκώς το ενδογενές δυναμικό και να προωθηθεί με τους επιδιωκόμενους ρυθμούς η ανάπτυξη σε περιφερειακό επίπεδο. (ΕΣΠΑ 2007-2013, σελ.56)

3.2 Η περιφερειακή πολιτική στην Ελλάδα κατά την Δ' Προγραμματική Περίοδο

Τα δύο κυριότερα εργαλεία άσκησης της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα είναι το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και ο Αναπτυξιακός Νόμος. Με βάση τους Κανονισμούς για τα διαρθρωτικά ταμεία, που ορίζουν κοινούς κανόνες διαχείρισης, οι κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή επικεντρώνονται στους στόχους που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη καταρτίζουν Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς και Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Την περίοδο 2000-2006, η Ελλάδα ενισχύθηκε με σημαντικούς πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής

Περιφερειακής Πολιτικής. Οι πόροι αυτοί έθεσαν τις βάσεις για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, πραγματική σύγκλιση με τις υπόλοιπες οικονομίες των κρατών μελών και να συνέβαλλαν σημαντικά στην αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, κυρίως στους τομείς των υποδομών, της ανάπτυξης των ανθρωπίνων πόρων και της παραγωγικότητας. Η στήριξη που παρέχει στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποιείται μέσω α) του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης β) των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και γ) του Ταμείου Συνοχής.

Οι συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Ταμείου Συνοχής ανέρχονταν σε 51,14 δις ευρώ. Η συνολική δημόσια δαπάνη ανέρχονταν σε 39,56 δις ευρώ και η εκτιμώμενη ιδιωτική συμμετοχή ανέρχονταν σε 11,58 δις ευρώ, όπως γίνεται εμφανές και από τον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας: Συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του Γ' ΚΠΣ

(σε δισεκατομμύρια ευρώ)

	ΚΠΣ 2000 - 2006	Ταμείο Συνοχής (*)	ΣΥΝΟΛΟ
Κοινοτική Συμμετοχή	22,71	3,32	26,03
Εθνική Συμμετοχή	11,56	1,97	13,53
Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	34,27	5,29	39,56
Ενδεικτική Ιδιωτική Συμμετοχή	10,48	1,10	11,58
ΣΥΝΟΛΟ	44,75	6,39	51,14

(*) τα στοιχεία που αναφέρονται στο Ταμείο Συνοχής αφορούν τιμές 2004 και είναι πιθανόν να αναθεωρηθούν

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγχρηματοδοτούν, εκτός από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, και τις *Κοινοτικές Πρωτοβουλίες*. Οι τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για το χρονικό διάστημα 2000 - 2006 ήταν : EQUAL (ισότητα στην αγορά εργασίας), LEADER+ (αγροτική ανάπτυξη), URBAN II (αστική ανάπτυξη) και INTERREG III (διασυνοριακή, διακρατική, διαπεριφερειακή συνεργασία).

Το Ταμείο Συνοχής παρέχει συγχρηματοδότηση σε έργα ή ομάδες έργων ή στάδια έργων τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων τόσο στον Τομέα "Περιβάλλοντος" όσο και στον Τομέα "Μεταφορές".

Η επιτυχία των προγραμμάτων της περιόδου 2000-2006 ήταν ουσιαστική, προκειμένου να παγιωθούν στην Ελλάδα τα μέσα μιας αειφόρου ανάπτυξης για όλους.

Η ορθή χρηματοδοτική διαχείριση των διατιθέμενων πόρων και η μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων από την υλοποίηση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στη χώρα είναι θέμα πρώτης προτεραιότητας. Επομένως, με άξονα την προτεραιότητα αυτή, οι ελληνικές αρχές εφαρμόζουν συστηματικά αυστηρές διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου. Οι διαδικασίες αυτές εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κανονισμών και θεσμών με στόχο την εύρυθμη λειτουργία του συνολικού συστήματος διοίκησης των Προγραμμάτων και παραγωγής των έργων.

Τα Προγράμματα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αφορούσαν όλο τον Ελληνικό πληθυσμό, όπως συνεχίζει αυτό να γίνεται και στο Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Οι δικαιούχοι και οι ωφελούμενοι είναι οι άνεργοι, οι νέοι, οι γυναίκες, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, τα άτομα κοινωνικά ευπαθών ομάδων, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι επιχειρήσεις τους, οι δημόσιες υπηρεσίες και οι οργανισμοί, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κ.λπ., σε όλους τους τομείς της παραγωγικής και της κοινωνικής δραστηριότητας.

Για την ευκολότερη και ταχύτερη ενημέρωση του πολίτη στα προγράμματα του ΚΠΣ που ενδέχεται να τον ενδιαφέρουν, λειτουργεί σύστημα on-line πληροφόρησης μέσω της ιστοσελίδας www.info3kps.gr. Στην ιστοσελίδα αυτή έχουν συγκεντρωθεί όλα τα ανοικτά προγράμματα και οι δράσεις του ΚΠΣ στα οποία μπορεί να συμμετέχει άμεσα ένας ιδιώτης ή μία επιχείρηση. Πληροφορίες για τις δυνατότητες συμμετοχής των πολιτών σε παρεμβάσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων δίδονται επίσης από τις Διαχειριστικές Αρχές των Προγραμμάτων καθώς και από το Γραφείο Ενημέρωσης του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο το ΚΠΣ 2000-2006, όσο και το ΚΠΣ 2007-2013 αποτελούν τα σημαντικότερα μέσα για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. (www.ggea.gr).

Όσον αφορά την νέα Προγραμματική Περίοδο, κύριο χαρακτηριστικό των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων αυτής είναι ο στρατηγικός χαρακτήρας τους και η διασύνδεση των πόρων τους με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Το 60% των δαπανών του Στόχου «Σύγκλιση» και το 75% των δαπανών του Στόχου «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση» πρέπει να διατεθούν στις προτεραιότητες της ΕΕ για την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, καθώς και για την επίτευξη των στόχων των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2005-2008). Οι

δράσεις που ενισχύονται εστιάζονται σε ένα περιορισμένο αριθμό κοινοτικών προτεραιοτήτων. Οι προτεραιότητες αυτές είναι:

- **Στόχος «Σύγκλιση»:** αποβλέπει στην επιτάχυνση της σύγκλισης των λιγότερο αναπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών μέσω της βελτίωσης των συνθηκών για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση με την αύξηση και τη βελτίωση της ποιότητας των επενδύσεων σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο, την ανάπτυξη της καινοτομίας και της κοινωνίας της γνώσης, την προσαρμοστικότητα στις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, καθώς και την ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας.
- **Στόχος «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση»:** αποβλέπει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας των περιφερειών καθώς και στην απασχόληση, προβλέποντας τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένων αυτών που συνδέονται με την απελευθέρωση του εμπορίου, μέσω της καινοτομίας και της προαγωγής της κοινωνίας της γνώσης, της επιχειρηματικότητας, της προστασίας και της βελτίωσης του περιβάλλοντος και της βελτίωσης της προσβασιμότητας, της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, καθώς και μέσω της ανάπτυξης αγορών εργασίας χωρίς περιορισμούς.
- **Στόχος «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία»:** αποβλέπει στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μέσω κοινών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών, στην ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μέσω δράσεων που ευνοούν την ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη που συνδέεται με τις κοινοτικές προτεραιότητες και μέσω της ενίσχυσης της διαπεριφερειακής συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειριών, στο ενδεικνυόμενο εδαφικό επίπεδο.

Τα Ταμεία (2 Διαρθρωτικά και το Ταμείο Συνοχής) θα συνεισφέρουν στην επίτευξη των τριών Στόχων ως ακολούθως:

- Στόχος «Σύγκλιση»: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής.
- Στόχος «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση»: ΕΤΠΑ και ΕΚΤ.
- Στόχος «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία»: ΕΤΠΑ.

Το Ταμείο Συνοχής θα παρεμβαίνει επίσης στις περιφέρειες «σταδιακής εισόδου». Το Ταμείο Συνοχής θα παρεμβαίνει στα Κράτη Μέλη με Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα

(ΑΕΕ) μικρότερο από το 90% του ΑΕΕ των 25 (η Ελλάδα είναι επιλέξιμη). Η επιλεξιμότητα των Κρατών Μελών στο Ταμείο Συνοχής θα επανεξετασθεί το 2010. Σε επίπεδο ΕΕ, το 81,5% των συνολικών κονδυλίων θα επικεντρωθεί στον Στόχο "Σύγκλιση", στο πλαίσιο του οποίου είναι επιλέξιμα τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη μέλη και περιφέρειες. Οι συνολικοί πόροι για το Στόχο "Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση" ανέρχονται στο 16%. Τέλος, το υπόλοιπο 2,5% διατίθεται για τη διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία, βάσει του Στόχου "Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία". Η πολιτική συνοχής και η περιφερειακή πολιτική υπολογίζεται ότι θα εξασφαλίσουν 10% επιπλέον ανάπτυξη στις περιφέρειες που υστερούν αναπτυξιακά και ως εκ τούτου θα δημιουργηθούν πάνω από 2,5 εκατ. νέες θέσεις εργασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, "diary kps12p"). Όσον αφορά στην Ελλάδα ανάλογα με τον κάθε στόχο-προτεραιότητα υπάρχει και η κατάλληλη κάθε φορά γεωγραφική επιλεξιμότητα, την οποία θα δούμε και αναλυτικά στη συνέχεια.

Σημαντικό ρόλο έρχονται να διαδραματίσουν στη διαμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσω των οποίων εκφράζεται τόσο το επίπεδο όσο και η τάση της επιχειρηματικότητας σε κάθε περιοχή. Επιπρόσθετα, ο ρόλος των ΜΜΕ είναι ιδιαίτερα σημαντικός γιατί συνδέεται με μια σειρά θεμάτων και με την προσπάθεια των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών να ενισχύσουν την ενδογενή τους ανάπτυξη, έτσι ώστε να προσδώσουν στις εκάστοτε περιφέρειες συγκριτικά πλεονεκτήματα και να τις καταστήσουν ανταγωνιστικές τόσο μεταξύ τους αλλά κυρίως προς τις περιφέρειες της ΕΕ. Ο κυριότερος τρόπος έκφρασης και εφαρμογής των παραπάνω, και ιδιαίτερα στην προσπάθεια για ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, είναι οι Αναπτυξιακοί Νόμοι. Ο νέος αναπτυξιακός νόμος 3299/2004 «ΚΙΝΗΤΡΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ», μετά από τροπολογία που κατατέθηκε πρόσφατα στη Βουλή επιφέρει αλλαγές και τομές, σε σχέση με Αναπτυξιακούς Νόμους του παρελθόντος, ενισχύοντας ιδιαίτερα τις ιδιωτικές επενδύσεις και δίνοντας ισχυρά κίνητρα δημιουργίας μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

3.3 Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς – ΕΣΠΑ

Για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013, η χώρα μας υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα νέο κείμενο προγραμματισμού, με τη μορφή ενός Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), στο οποίο περιγράφονται οι κύριοι αναπτυξιακοί στόχοι της χώρας μας σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο συντονισμός των διαδικασιών του ΕΣΠΑ εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ). Το ΕΣΠΑ διαμορφώθηκε σε συνεργασία με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, τις Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και σε διαβούλευση με την ΕΕ, στο πλαίσιο μιας ενδυναμωμένης σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο εταιρικής σχέσης, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Γενικού Κανονισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΣΠΑ 2007-2013, σελ.3).

Στην πορεία όλων των ενεργειών που διατελέστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της μέχρι τώρα διαβούλευσης, ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε ώστε οι αρμοδιότητες και η συμμετοχή των εταίρων να διευρυνθούν κατά το μέγιστο, σε όλες τις φάσεις του σχεδιασμού (υποβολή και επεξεργασία προτάσεων, συστηματική ενημέρωση, διοργάνωση ειδικών συσκέψεων, εισροές στα προσχέδια του ΕΣΠΑ κλπ). Άξια επισήμανσης είναι και η συμμετοχή στην πλειονότητα των παραπάνω ενεργειών και των εκπροσώπων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (είτε ως παρατηρητές, είτε ως εισηγητές) με τους οποίους οργανώνονταν κατά διαστήματα και επιμέρους άτυπες συναντήσεις εργασίας. Γενικότερα, η εποικοδομητική συνεργασία και ευρεία συναίνεση που διασφαλίστηκε κατά την κατάρτιση του ΕΣΠΑ δεν εξαντλείται στο στάδιο του στρατηγικού σχεδιασμού και της επιχειρησιακής εξειδίκευσης των ΕΠ αλλά επεκτείνεται και στην ενεργοποίηση, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων, όπως θα γίνει εμφανές και στη συνέχεια.

Το ΕΣΠΑ αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας Στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «...εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου» (ΕΣΠΑ 2007-2013, σελ.5).

Το ΕΣΠΑ αποτελείται από 8 κεφάλαια τα οποία είναι:

1. Διαδικασία διαβούλευσης και κατάρτισης του ΕΣΠΑ και των Ε.Π.
2. Κοινωνικοοικονομική ανάλυση
3. Ανάλυση S.W.O.T.
4. Η Στρατηγική της Ανάπτυξης για την Περίοδο 2007-2013
5. Συνέπεια της Στρατηγικής του ΕΣΠΑ με την πολιτική της Συνοχής και τη Στρατηγική της Λισσαβόνας
6. Επιχειρησιακά Προγράμματα
7. Προσθετικότητα
8. Διατάξεις Εφαρμογής ΕΣΠΑ

Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ 2007-2013 ως εγγράφου προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, κατευθύνσεων - πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών. Το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν, μεταξύ των άλλων, οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ είναι: οι αποφάσεις του *Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005*, οι νέοι *Κανονισμοί των Ταμείων* της ΕΕ, καθώς και οι *Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής*. Επιπροσθέτως, ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαμόρφωση των βασικών στρατηγικών επιλογών-προτεραιοτήτων τα κυριότερα έγγραφα της ΕΕ που αναφέρονται στην αναθεωρημένη *Στρατηγική της Λισσαβόνας*² και το *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ)* για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008. Σε όλη την ανάλυση έως την τελική μορφή του ΕΣΠΑ συνετέλεσαν το *Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2005-2008*, στατιστικά δεδομένα υπηρεσιών της ΕΕ και στοιχεία της Eurostat καθώς και η *Εκθεση Γενικής Μελέτης Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας* (Σεπτέμβριος 2005) (ΕΣΠΑ 2007-2013).

² Communication from the Commission to the spring European Council: Time to move up a gear, Brussels, 25.1.2006, ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Ιουλίου 2005 σχετικά με τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών και της Κοινότητας (2005-2008) (2005/601/ΕΚ), ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Ιουλίου 2005 για τις κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών (2005/600/ΕΚ).

Βάσει των ανωτέρω, η στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε 4 επίπεδα:

- στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ,
- στο επίπεδο των θεματικών (5) και χωρικών (3) προτεραιοτήτων, όπως απαιτείται από το Γενικό Κανονισμό των Ταμείων
- στο επίπεδο των Γενικών Στόχων (17), στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα,
- στο επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή στρατηγική διαμορφώθηκε και με γνώμονα εθνικές πολιτικές που διατυπώνονται σε στρατηγικά έγγραφα όπως η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, το «Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών 2007-2013 και εικοσαετίας», Εθνική Λιμενική Πολιτική, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 κλπ.

Το πλαίσιο χρηματοδότησης διαμορφώθηκε στη βάση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2005 και των προδιαγραφών - περιορισμών των νέων Κανονισμών και προέκυψε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα και Περιφέρεια στην επόμενη περίοδο, συνεκτιμώντας τις ανάγκες ολοκλήρωσης των συνεχιζόμενων έργων της προηγούμενης περιόδου και τις απαιτήσεις για δράσεις που εξυπηρετούν τη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Βασική επιλογή ήταν η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου προς όφελος της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας (www.ypetho.gr).

Η εκ των προτέρων (ex ante) πρόβλεψη του αντίστοιχου ετήσιου μέσου όρου των εθνικών δημοσίων επιλέξιμων δαπανών ανέρχεται σε 6.879,47 εκατ. Ευρώ (σε τιμές 2006). Με το ποσό αυτό καλύπτεται το τιθέμενο από τον Κανονισμό 1083/2006 όριο της Αρχής της Προσθετικότητας³. Πρόκειται για αύξηση της τάξης του 4,4 % σε σχέση με το μέσο επίπεδο των δαπανών για την περίοδο 2000-2005 (6.591,70 εκατ. Ευρώ). Το επίπεδο των ετήσιων μέσων δαπανών για την περίοδο 2007-2013 βασίζεται στην υπόθεση για ετήσιο μέσο ρυθμό αύξησης των δαπανών σύμφωνα με εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με το Κράτος Μέλος θα επαληθεύσει την αρχή της προσθετικότητας το

³ Με τον όρο «προσθετικότητα», νοείται η πρόσθεση των κοινοτικών πόρων στις εθνικές δημόσιες επιλέξιμες δαπάνες.

2011. Στο τέλος της περιόδου θα επαναληφθεί για ακόμη μία φορά η επαλήθευση, η οποία και θα γίνει πριν την 30η Ιουλίου 2016. Θεωρείται ότι επαληθεύεται η αρχή της προσθετικότητας εάν ο ετήσιος μέσος όρος των εθνικών δημοσίων επιλέξιμων δαπανών κατά την περίοδο 2007-2013 έχει φτάσει τουλάχιστον στο επίπεδο των δαπανών που έχει συμφωνηθεί εκ των προτέρων ή που έχει αναθεωρηθεί ενδιάμεσα. Αν οι Ελληνικές Αρχές δεν καταφέρουν να υποστηρίξουν ικανοποιητικά την επαλήθευση της προσθετικότητας έως την 30η Ιουλίου 2016, θα θεωρηθεί ότι δεν έχει γίνει σεβαστή η αρχή της προσθετικότητας. Η μη επαλήθευση της αρχής της προσθετικότητας επισύρει δημοσιονομικές διορθώσεις που μπορεί να φτάσουν μέχρι το 5% της κοινοτικής συνδρομής για τον στόχο της Σύγκλισης (Ν. Μούσης 2005, «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική»).

3.3.α. Η διάρθρωση του ΕΣΠΑ σε Επιχειρησιακά Προγράμματα

Η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007–2013 διαμορφώθηκε έτσι ώστε να υλοποιηθούν με το βέλτιστο τρόπο οι στρατηγικές επιλογές της χώρας, ενώ λήφθηκαν υπόψη τα νέα δεδομένα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (63% του πληθυσμού της χώρας σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης). Το νέο σχήμα χαρακτηρίζεται από μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 2000-2006, που οδηγεί σε πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης: ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 θα υλοποιηθεί μέσα από οκτώ (8) Τομεακά ΕΠ, πέντε (5) Περιφερειακά ΕΠ και δώδεκα (12) ΕΠ Εδαφικής Συνεργασίας. Την περίοδο 2007-2013 το σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας θα υλοποιηθεί πλέον στο πλαίσιο ενός τομεακού ΕΠ, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού δεν θα υπάρχει πλέον διακριτό ΕΠ και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν από Περιφερειακά και Τομεακά ΕΠ.

Τα υποβληθέντα σχέδια των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι:

- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
- ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
- ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
- ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ
- ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
- ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

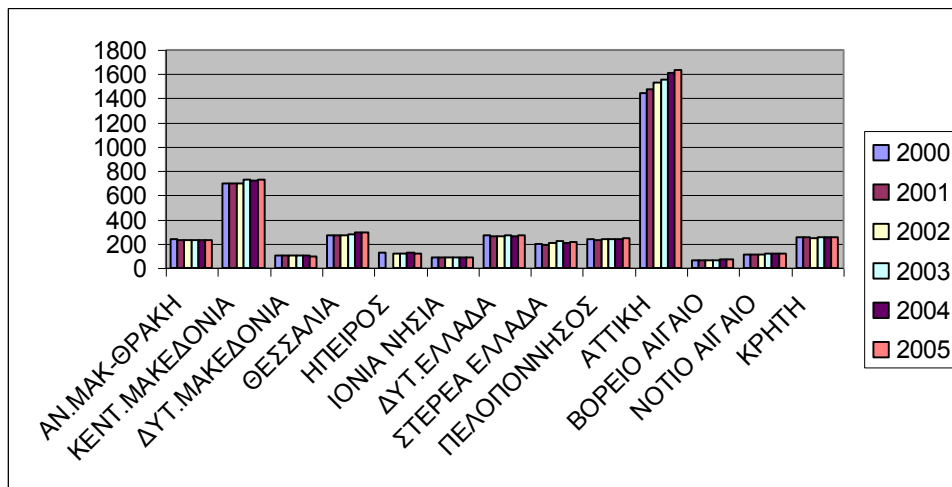
Τα υποβληθέντα σχέδια των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι:

- ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
- ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
- ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ
- ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ- ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΗΠΕΙΡΟΥ
- ΑΤΤΙΚΗΣ

Τέλος, όσον αφορά στις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τα κείμενα των νέων Κανονισμών των Ταμείων για τη νέα περίοδο είναι αυξημένες διότι:

- Υπάρχουν σαφή χρηματοδοτικά όρια για τις 5 μεταβατικές Υπερπεριφέρειες.
- Προβλέπονται μονοτομεακά Προγράμματα, μολονότι το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής θα υλοποιούν κοινές παρεμβάσεις.
- Απαιτείται η ποσοτικοποιημένη παρακολούθηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας (earmarking).
- Προβλέπονται αυξημένες ευθύνες των Διαχειριστικών Αρχών αναφορικά με την αρχή της Ορθής Δημοσιονομικής Διαχείρισης.
- Απαιτούνται πιστοποιημένα συστήματα Διαχείρισης & Ελέγχου.

Παρακάτω παρατίθενται διαγράμματα τα οποία αναφέρονται σε ορισμένους χαρακτηριστικού δείκτες της οικονομίας συγκριτικά με τα επίπεδα των περιφερειών στην Ελλάδα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Επίπεδο απασχόλησης ανάμεσα στις περιφέρειες επιπέδου NUTS 2

Πηγή: Eurostat (Ίδια Επεξεργασία)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Ρυθμός ανάπτυξης του περιφερειακού ΑΕΠ στις περιφέρειες επιπέδου NUTS 2

Πηγή: Eurostat (Ίδια Επεξεργασία)

3.4. Ο Αναπτυξιακός Νόμος

Γενικότερα ο ρόλος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Small-Medium enterprises – SMEs) στην τοπική ανάπτυξη μιας περιοχής είναι πολύ σημαντικός, από τη στιγμή που εκφράζει τόσο το επίπεδο και την τάση της επιχειρηματικότητας στην περιοχή αυτή, όσο και γιατί συνδέεται με μια σειρά θεμάτων και με την προσπάθεια των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών να ενισχύσουν την ενδογενή τους ανάπτυξη.

Η υποστήριξη αυτή αποτελεί και μια πάγια πολιτική της ΕΕ, η οποία στο ΣΑΚΧ (1999), (άρθρα 88, 99,125, 128, 129, 130), προσεγγίζει την ανάπτυξη των περιφερειών μέσα από το πρίσμα της ενίσχυσης της ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης με στόχο την ανταγωνιστικότητα και την ελκυστικότητα αυτών των περιοχών. (Μεταξάς, 2002)

Στην ελληνική πραγματικότητα ένας από του κυριότερους τρόπους έκφρασης και εφαρμογής των παραπάνω, και ιδιαίτερα στην προσπάθεια για ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και κατά συνέπεια τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, είναι οι Αναπτυξιακοί Νόμοι.

Η έννοια της ανάπτυξης με βάση τους αναπτυξιακούς νόμους, και ιδιαίτερα των τελευταίων 17 ετών, λαμβάνει κυρίως δύο διαστάσεις:

α) *Η οικονομική ανάπτυξη*, η οποία ως έννοια και ως πρακτική έχει πολυδιάστατο χαρακτήρα. Στην περίπτωση του αναπτυξιακού νόμου αφορά την ενίσχυση των ιδιωτικών πρωτοβουλιών στην Ελληνική Επικράτεια.

β) *Η περιφερειακή ανάπτυξη*, στην οποία μέσω του αναπτυξιακού νόμου προσδίδεται τόσο οικονομικός όσο και κοινωνικός, αλλά και πολιτιστικός χαρακτήρας, οδηγώντας με τον τρόπο αυτό την ανάπτυξη σε τοπικό τελικά επίπεδο (local economic development).

3.4.α. Ιστορική Αναδρομή

Ο πρώτος νόμος που ψηφίστηκε για την προσέλκυση επενδύσεων, ο οποίος χαρακτηρίζεται αναπτυξιακός με την ευρύτερη έννοια του όρου, ήταν το Ν.Δ. 2687/1953. Ο νόμος αυτός δεν παρείχε επιχορηγήσεις και καθόριζε τα προνόμια και το βαθμό προστασίας που απολάμβαναν τα ξένα κεφάλαια, που εισάγονταν στην Ελλάδα για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Σε γενικές γραμμές, διασφάλιζε στον επενδυτή ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή όρων της επένδυσης, την εξαγωγή λογικού ύψους κερδών κλπ.

Ο επόμενος και σημαντικός για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας νόμος ήταν ο Ν.4171/1961, ο οποίος θέσπιζε διαφόρων ειδών σημαντικά προνόμια και διευκολύνσεις για την πραγματοποίηση αποκλειστικά μεγάλων επενδύσεων. Ο νόμος αυτός συνέβαλε στην δημιουργία της βασικής υποδομής της χώρας, αφού όλες οι βιομηχανικές μονάδες έχουν απολαύσει τα κίνητρα του.

Ακολούθησε στη συνέχεια μια σειρά από νομοθετήματα της δικτατορίας, όπως 147/1967, 148/1967, 1087/1971, 1312/1972, 1297/1972, τα οποία κινήθηκαν σχεδόν μέσα στα ίδια πλαίσια. Πάντως, το Ν.Δ. 1312/1972 εισήγαγε δύο σημαντικές καινοτομίες. Το θεσμό των επιχορηγήσεων στη στοιχειώδη μορφή τους και την καθιέρωση της αρχής της ελάχιστης ίδιας συμμετοχής του επενδυτή στις επενδυτικές δαπάνες.

Στη μεταπολίτευση θεσπίστηκε ο νόμος Ν. 289/1976, ο οποίος παρείχε κίνητρα για την ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών της Θράκης και των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου. Τα κίνητρα που προέβλεπε, ήταν αφορολόγητες εκπτώσεις, επιδότηση επιτοκίου και επιχορήγηση του κόστους κατασκευής των κτιριακών εγκαταστάσεων.

Το 1978 θεσπίστηκε ο Ν.849/1978, που ήταν η πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια για δημιουργία ενός συστήματος επενδυτικών κινήτρων με περιφερειακή διάρθρωση. Ειδικότερα, κατένειμε την Επικράτεια σε πέντε περιοχές (Α, Β, Γ, Δ, Ε), αφορούσε κυρίως τη βιομηχανία και τη βιοτεχνία, ενώ ορισμένα κίνητρά του απευθύνονταν στις μεταλλευτικές επιχειρήσεις, παρέχοντας άτοκη ενίσχυση, επιδότηση επιτοκίου και αφορολόγητες εκπτώσεις. Επίσης, ο νόμος αυτός προσπάθησε να ενισχύσει ειδικές επενδύσεις για το περιβάλλον, την έρευνα και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Το 1981 διαπιστώθηκε πως στους προηγούμενους νόμους ίσχυαν πολλές διατάξεις ασύνδετες και άσχετες μεταξύ τους, με αποτέλεσμα τη θέσπιση του Ν.1116/1981, ο οποίος κατήργησε όλους τους προηγούμενους αναπτυξιακούς νόμους. Το νομοθέτημα αυτό αποτέλεσε το πρώτο ολοκληρωμένο σύστημα επενδυτικών κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης. Παρείχε επίσης κίνητρα για μετεγκατάσταση από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα και απαγόρευσε την παροχή κινήτρων σε υπερκορεσμένες περιοχές, όπως η Αττική. Καθιέρωσε τις επιχορηγήσεις ως το σημαντικότερο επενδυτικό κίνητρο, κάτι που θεωρείται το πρώτο τολμηρό βήμα της Πολιτείας για την προσέλκυση επενδύσεων. Με το νόμο αυτό ετίθετο ουσιαστικά πλέον το θέμα της περιφερειακής ανάπτυξης, στόχος που μέχρι τότε περνούσε σε δεύτερη μοίρα. Λίγους όμως μήνες μετά την ισχύ του, ο Ν.1116/1981 καταργήθηκε

και αντικαταστάθηκε από το Ν.1262/1982, ο οποίος εφαρμόστηκε για μια οκταετία με αρκετή επιτυχία (Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. 2004, «*Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*», σελ.328-330).

Το 1990, ο αναπτυξιακός νόμος 1262/1982 καταργήθηκε και τη θέση του πήρε ένα νέο νομοθέτημα, ο νόμος 1892/1990, ο οποίος το 1994 βελτιώθηκε και συμπληρώθηκε από το νόμο 2234/1994. Όλοι οι παραπάνω αναπτυξιακοί νόμοι έδωσαν έμφαση κυρίως στη χορήγηση άμεσων οικονομικών κινήτρων. Έτσι η κυβέρνηση οδηγήθηκε στη θεσμοθέτηση ενός νέου αναπτυξιακού νόμου, το νόμο 2601/1998, ο οποίος διαφοροποίησε ριζικά τη φιλοσοφία των κινήτρων, σε σχέση με εκείνα των προηγούμενων αναπτυξιακών νομών.

3.4.β. Ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004

Η Ελληνική Οικονομία διανύει την τελευταία δεκαετία μια διαδρομή μεγέθυνσης που την εντάσσει αφενός στον στενό πυρήνα των ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών οικονομιών και αφετέρου σε μία θέση στην οποία ξεδιπλώνονται η μία μετά την άλλη ευκαιρίες ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Οι ιδιωτικές επενδύσεις στην Ελλάδα γνωρίζουν σταθερή αύξηση τα τελευταία χρόνια. «Η μέση ετήσια αύξηση από 6% την περίοδο 1994-97, έχει πλέον σταθεροποιηθεί περίπου στο 9% από το 1998 έως σήμερα» (Καραπιδάκης Γ.,2006). Η σημαντική αυτή αύξηση σχετίζεται άμεσα με την εξυγίανση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τη συνολική βελτίωση όλων των βασικών μεγεθών της καθώς και τις προοπτικές περαιτέρω δυναμικής ανάπτυξης τα επόμενα έτη. Στο πλαίσιο των θετικών αυτών εξελίξεων κρίθηκε σκόπιμη η επικαιροποίηση των διατάξεων του Ν. 2601/1998 στις σημερινές συνθήκες της οικονομίας. Έτσι ψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων το Δεκέμβριο του 2004 ο νέος αναπτυξιακός νόμος 3299/2004 «*ΚΙΝΗΤΡΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ*». Το Μάρτιο του 2005 εκδόθηκαν οι αναγκαίες κανονιστικές αποφάσεις και έκτοτε άρχισε η ουσιαστική εφαρμογή του. Επειδή όμως από τις αρχές του 2007 τέθηκε σε ισχύ το νέο θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, καθώς και ο νέος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας 2007-2013, υπήρξε ανάγκη εναρμόνισης των διατάξεων του Ν.3299/2004 με τις νέες κοινοτικές ρυθμίσεις. Για το λόγο αυτό ψηφίστηκε από τη Βουλή τροπολογία που αφορά τον Αναπτυξιακό Νόμο με την οποία θεσπίζονται οι απαραίτητες

τροποποιήσεις καθώς και περαιτέρω βελτιώσεις στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο του Ν.3299/2004, οι οποίες και θα παρουσιαστούν στη συνέχεια. Με τον τρόπο αυτό ο επενδυτικός νόμος, διατηρώντας τη βασική δομή του, θα εξακολουθήσει να λειτουργεί και να δέχεται αιτήσεις επενδυτικών σχεδίων από τους επόμενους μήνες, με στόχο την περαιτέρω αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων προς όφελος της εθνικής οικονομίας.

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος, χαρακτηρίζεται από καινοτομία και αυτοτέλεια. Δεν αποτελεί δηλαδή τροποποίηση των προηγούμενων, αλλά παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές συγκριτικά με αυτούς σε πολλά και καίρια σημεία τα οποία και θα αναφερθούν στη συνέχεια.

Βασικοί στόχοι του Ν.3299/2004 είναι:

1. Η ενδυνάμωση της ισόρροπης ανάπτυξης.
2. Η αύξηση της απασχόλησης.
3. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και υπηρεσιών, με έμφαση σε νέες καινοτομικές δραστηριότητες και προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας.
4. Η ενθάρρυνση και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.
5. Η προώθηση της τεχνολογικής αλλαγής και της καινοτομίας.
6. Η διεύρυνση και ο μετασχηματισμός της παραγωγικής βάσης.
7. Η προστασία του περιβάλλοντος και η εξοικονόμηση ενέργειας.
8. Η επίτευξη περιφερειακής σύγκλισης.

Τα είδη ενισχύσεων τα οποία παρέχονται στα υπαγόμενα επενδυτικά προγράμματα και σχέδια του παρόντος νόμου είναι τα ακόλουθα (Άρθρο 1, Παρ.1):

- *Λήψη επιχορήγησης*: Αφορά στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος της επιλέξιμης επένδυσης.
- *Λήψη επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing)*: Αφορά στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλομένων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που αφορά την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.
- *Φορολογική απαλλαγή*: Αφορά την απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος με διανεμόμενων κερδών από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης που ενέχουν υλοποίηση επενδυτικού σχεδίου ή απόκτηση

μηχανολογικού εξοπλισμού μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης για την πρώτη δεκαετία από την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου.

- *Επιδότηση κόστους δημιουργούμενων θέσεων εργασίας*: Αφορά στην κάλυψη για μία διετία τμήματος των μισθολογικών εξόδων για τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας που εντάσσονται στο επενδυτικό σχέδιο και αφορούν την πρώτη τριετία από την ολοκλήρωση της επένδυσης.⁴

Η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από μακρές και δύσκολες διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταλήξει σε ένα χάρτη με τις επιδοτήσεις που θα δίνονται στη νέα περίοδο. Ο συγκεκριμένος χάρτης, που αποκαλείται διαφορετικά και «Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Περιφερειακές Ενισχύσεις» – (ΚΓΠΕ), αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό την υιοθέτηση των ελληνικών θέσεων. Το γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς επιτρέπει να διατηρηθούν υψηλά ποσοστά ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων στην περίοδο 2007–2013. Πολλοί νομοί της χώρας έχουν ξεπεράσει εισοδηματικά το όριο του 75% των «15», γεγονός που τους κατατάσσει στους «πλούσιους» (Καθημερινή, 2/7/2006).

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, στην τροπολογία που ψηφίστηκε από τη Βουλή για το Ν.3299/2004, σημειώνεται ότι τα κίνητρα που προβλέπονται και παρέχονται από τις διατάξεις του Ν.3299/2004 αποτελούν ενισχύσεις κυρίως περιφερειακού χαρακτήρα (στοχεύουν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθιστα χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση) και θεωρούνται ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 87 παρ.3 (α και γ) της συνθήκης Ε.Κ. (*Αιτιολογική Έκθεση Τροπολογίας-Προσθήκης*, Τροποποίηση διατάξεων του Ν.3299/2004)

Τα κυριότερα σημεία των αλλαγών σε σχέση με τον υπάρχοντα νόμο είναι:

- Ενοποιούνται οι 5 κατηγορίες των επενδυτικών σχεδίων σε δύο⁵, ενώ παράλληλα εξαντλούνται τα ανώτατα όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. (Άρθρο 4)

⁴ Παρατήρηση: Η υποβολή επενδυτικών σχεδίων μπορεί να αφορά τα εξής είδη ενισχύσεων: 1.Λήψη επιχορήγησης ή/και λήψη επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), 2.Φορολογική απαλλαγή, 3.Επιδότηση κόστους δημιουργούμενων θέσεων εργασίας, 4.Συνδυασμός των παραπάνω ειδών ενισχύσεων υπαγόμενα σε ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης.

⁵ Για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4 στην κατηγορία 1 περιλαμβάνονται οι κατηγορίες 3,4, και 5 της κατάταξης των επενδυτικών σχεδίων του άρθρου 3 παρ.1 και στην κατηγορία 2 περιλαμβάνονται οι αντίστοιχες κατηγορίες 1 και 2.

- Διαίρεση της Επικράτειας σε τρεις Περιοχές κινήτρων με βάση το ανώτατο ύψος έντασης ενίσχυσης που προβλέπεται από τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Σημειώνεται ότι και στην Περιοχή Α' θα παρέχονται κίνητρα για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων.
 - Η ζώνη Α, περιλαμβάνει τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης εκτός των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (ΒΕΠΕ) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στην ζώνη Β.
 - Η ζώνη Γ, περιλαμβάνει τους νομούς των περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Πελοποννήσου, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας και νήσων Βορείου Αιγαίου.
 - Η ζώνη Β, περιλαμβάνει όλες τις υπόλοιπες περιοχές⁶. (Άρθρο 2)
- Τα νέα ποσοστά των ενισχύσεων Επιχορήγηση ή / και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) ή επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης (Άρθρο 4):

Επιχορήγηση ή / και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) ή επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης			
Γεωγραφική Ζώνη	Α	Β	Γ
Κατηγορία 1^η	20%	30%	40%
Κατηγορία 2^η	15%	25%	35%

Φορολογική απαλλαγή			
Γεωγραφική Ζώνη	Α	Β	Γ
Κατηγορία 1^η	60%	100%	100%
Κατηγορία 2^η	50%	100%	100%

- Προβλέπεται η έκδοση κανονιστικής απόφασης για την χορήγηση επιπλέον ποσοστών ενίσχυσης - έως 10 επιπλέον ποσοστιαίες μονάδες για τις μεσαίες επιχειρήσεις και έως 20 για τις μικρές επιχειρήσεις - που μπορεί να διαφοροποιούνται στις περιοχές της επικράτειας, ανάλογα με τα είδη των επενδυτικών σχεδίων και λαμβανομένων υπόψη κριτηρίων ανεργίας, ΑΕΠ και γεωγραφικής θέσης. (Προσθήκη στο Άρθρο 4)
- Σύμφωνα με τους παραπάνω πίνακες τα επενδυτικά σχέδια του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα (μεταποίηση) που αποκλείονταν από τους Νομούς

⁶ Περιλαμβάνει τους Νομούς των Περιφερειών Θεσσαλίας, Ν. Αιγαίου, Ιονίων Νήσων, Κρήτης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας.

- Αττικής και Θεσσαλονίκης, τώρα επιχορηγούνται με ποσοστό έως 35%. (Άρθρο 4, Παρ.4)
- Δίνεται η δυνατότητα προκαταβολής της επιχορήγησης έως 50% (από 30%). (Άρθρο 8, Παρ.7)
 - Η επιβεβαίωση επιλεξιμότητας του υπό εξέταση επενδυτικού σχεδίου θα χορηγείται σε σύντομο χρονικό διάστημα (5 εργάσιμων ημερών), προκειμένου να διευκολύνεται ο επιχειρηματικός φορέας να προβαίνει, με δική του ευθύνη, στην έναρξη υλοποίησης των επενδυτικών δαπανών πριν την έκδοση της τελικής απόφασης υπαγωγής. (Προσθήκη παρ.5 στο Άρθρο 7)
 - Κατόπιν κοινής υπουργικής απόφασης θα δίνεται η δυνατότητα επιχορήγησης του λειτουργικού κόστους μικρών νέων επιχειρήσεων, έως και 5 έτη και έως και 2.000.000 €. (Άρθρο 9, Παρ.4)
 - Ανεβαίνει από 8%, σε 10% το μέγιστο ποσοστό επί του προϋπολογισμού αμοιβών μελετών συμβούλων. (Άρθρο 3, Παρ.5γ)
 - Βελτιώνονται οι όροι επιλεξιμότητας των ολοκληρωμένων πολυετών επιχειρηματικών σχεδίων για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, ώστε ο χρόνος που έχει παρέλθει από την σύστασή του γίνεται 3 έτη (από 5 έτη) και το ελάχιστο συνολικό κόστος που απαιτείται είναι 1.500.000 € (από 3.000.000 €). (Άρθρο 3, Παρ.1ε (xi))
 - Μειώνεται το ποσοστό μέγιστης αιτιολογημένης υπέρβασης του εγκεκριμένου προϋπολογισμού από 15% σε 5%. (Άρθρο 5, Παρ.4)
 - Διευρύνονται οι ενισχυόμενες δαπάνες με την δαπάνη αγοράς πάγιων στοιχείων ενεργητικού μιας παραγωγικής μονάδας. Επίσης, διευρύνονται με την δαπάνη αγοράς γης (έως το 10% της συνολικής δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου) από τις μικρές επιχειρήσεις, προκειμένου να υλοποιήσουν επενδυτικό σχέδιο. (Άρθρο 3, Παρ.5α (xxiv))
 - Καταργείται η υποχρέωση μη μεταβολής της εταιρικής σύνθεσης με την υποχρέωση ενημέρωσης της αρμόδιας υπηρεσίας ώστε εάν λόγω της αλλαγής της εταιρικής σύνθεσης η εταιρεία παύει να είναι μικρή ή μεσαία, θα υποχρεούται να επιστρέψει το σχετικό ποσό της ενίσχυσης. (Άρθρο 10, Παρ.1β (α))
 - Στα επενδυτικά σχέδια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές προϋπόθεση επιλεξιμότητας είναι η κατοχή άδειας παραγωγής (από άδεια εγκατάστασης).

- Βελτιώνονται οι όροι της δυνατότητας αγοράς πάγιων στοιχείων ενεργητικού υπάρχουσας παραγωγικής μονάδας αρκεί η μονάδα να έχει σταματήσει και να αγοράζεται από ανεξάρτητο επενδυτή. (Άρθρο 3, Παρ.5α (ii))
- Διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να ικανοποιούν τα επενδυτικά σχέδια ώστε να αφορούν την δημιουργία νέας μονάδας ή την επέκταση της υπάρχουσας μονάδας ή τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας προς νέα, πρόσθετα προϊόντα ή τέλος τη θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υπάρχουσας μονάδας.
- Η πρόταση θα πρέπει να υποβάλλεται και ηλεκτρονικά. (Άρθρο 7, Παρ.6α)

Από τα απολογιστικά στοιχεία για το διάστημα μέχρι τα μέσα Ιουνίου 2006 προκύπτει ότι είχαν υποβληθεί 2.006 επενδυτικά σχέδια, συνολικού προϋπολογισμού 3,8 δισ. ευρώ. Εξ αυτών εγκρίθηκαν (προκειμένου να επιχορηγηθούν) 1.180 σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 1,8 δισ. ευρώ. Στο υπουργείο Οικονομίας πιστεύουν ότι μέχρι το τέλος του 2007 τα εγκριθέντα σχέδια θα ξεπεράσουν σε προϋπολογισμό τα 2,5 δισ. ευρώ. Εικόνα ενθαρρυντική για τις επενδύσεις αποτυπώνουν πάντως και τα στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος, που αφορούν το 4άμηνο Ιανουαρίου – Απριλίου 2006. Καταγράφουν αύξηση των καθαρών εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων κατά 141%. Το συνολικό ποσό ανήλθε στα 374 εκατ. ευρώ και προέρχεται από την αφαίρεση εκ των εισροών, ύψους 601 εκατ. ευρώ, των εκροών, ύψους 227 εκατ. ευρώ. Θετικές εκτιμήσεις για τις επενδύσεις το 2006 κάνουν και στην Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος. Το α' τρίμηνο με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ οι επενδύσεις αυξήθηκαν με ρυθμό 6,9%, που πιστεύεται ότι θα διατηρηθεί και ενδεχομένως να αυξηθεί στα επόμενα τρίμηνα. (Καθημερινή, 2/7/2006)

Γενικότερα θα λέγαμε πως η Επιχειρηματική Κοινότητα περιμένει πολλά από τον Νέο Αναπτυξιακό Νόμο. Περιμένει να δημιουργήσει την διαφορά και να στηρίξει ουσιαστικά τις υπάρχουσες και νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Περιμένει να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες προσπέλασης και συμμετοχής στην απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την κοινωνική εργασία και την δημιουργία για όλους. Περιμένει να μειωθεί η γραφειοκρατία και να προαχθεί η δημιουργικότητα, η άμιλλα και η πρωτοβουλία. Το ζητούμενο εν τέλει είναι να αποκτήσει η χώρα ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο για την ενθάρρυνση νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών και την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα, δηλαδή ένα Αναπτυξιακό Νόμο που θα συμβάλλει στην οικονομική και την περιφερειακή ανάπτυξή της.

3.5. Ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων

Περιφερειακές Ενισχύσεις ονομάζονται οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη συγκεκριμένων μειονεκτικών περιοχών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και έχουν σαν στόχο να μειώσουν τις περιφερειακές ανισότητες μέσα στην Ε.Ε. και να προωθήσουν την οικονομική και κοινωνική συνοχή της. Οι Περιφερειακές Ενισχύσεις διέπονται από τις Κατευθυντήριες Γραμμές Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΚΓΠΕ) της Ε.Ε., οι οποίες αποτελούν τη βάση διαμόρφωσης του εθνικού Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων για κάθε Κράτος Μέλος (Κ-Μ) της Ε.Ε. Η Επιτροπή πρόσφατα δημοσίευσε τις νέες ΚΓΠΕ (C54/13, 4.3.2006) που θα ισχύσουν για την περίοδο 2007-2013⁷.

Στο πλαίσιο ΚΓΠΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει μεταξύ άλλων τα ανώτατα όρια Περιφερειακών Ενισχύσεων (ανώτατη ένταση) που μπορούν να χορηγούνται σε κάθε διοικητική Περιφέρεια (NUTS II). Ως κύριο κριτήριο για την κατάταξη των Περιφερειών για το σκοπό αυτό είναι το κατά κεφαλή ΑΕγχΠ σε σύγκριση με το μέσο όριο του κατά κεφαλή ΑΕγχΠ της Ε.Ε.

Συγκεκριμένα στις νέες ΚΓΠΕ οι Περιφέρειες των χωρών της Ε.Ε. κατατάσσονται ως εξής:

1	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠεγχ μικρότερο του 45% του μέσου κατά κεφαλή της ΕΕ-25	Περιοχές που εμπίπτουν στο Άρθρο 87(3)(α) της Συνθήκης ΕΚ
2	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠεγχ μεγαλύτερο ή ίσο του 45% και μικρότερο 60% του μέσου κατά κεφαλή της ΕΕ-25	
3	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠεγχ μεγαλύτερο ή ίσο του 60% και μικρότερο του 75% του μέσου κατά κεφαλή της ΕΕ-25	
4*	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠεγχ μεγαλύτερο του 75% του μέσου κατά κεφαλή της ΕΕ-25 και μικρότερο του 75% του μέσου κατά κεφαλή της ΕΕ-15	
5	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠεγχ μεγαλύτερο του 75% του μέσου κατά κεφαλή της ΕΕ-25	Περιοχές που εμπίπτουν στο Άρθρο 87(3)(γ) της Συνθήκης της ΕΚ

⁷ http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/regional/

* Μέχρι 1-1-2011 οπότε και θα επανακριθούν και μπορεί να μεταπέσουν στην κατηγορία 5

(Πηγή: Οδηγός Κατευθυντήριων Γραμμών Περιφερειακών Ενισχύσεων της Περιόδου 2007-2013).

Εντός των ανώτατων ορίων και οδηγιών που τίθενται από τις ΚΓΠΕ, τα Κ-Μ, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση, υποχρεούνται να καταρτίσουν το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της χώρας, στον οποία ορίζονται οι περιοχές της χώρας οι οποίες δικαιούνται Περιφερειακών Ενισχύσεων και το ανώτατο όριο Περιφερειακών Ενισχύσεων για κάθε περιοχή. Αφού υποβληθεί και εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι απόλυτα δεσμευτικός για τη χώρα και κανένα καθεστώς Περιφερειακών Ενισχύσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ανώτατα όρια ενίσχυσης που τίθενται σε αυτόν.

Ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 21-1-2000 (Ν. 469/99) και περιελάμβανε αρχικά τη διαίρεση της χώρας στις 4 περιοχές που καθόριζε ο Νόμος 2601/98 (Σιούφας Δ., *Ομιλία στη Βουλή 23/12/2004*). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στις 31 Αυγούστου 2006, σύμφωνα με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της συνθήκης ΕΚ, τους χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων που καλύπτουν την περίοδο 2007-2013 για την Εσθονία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία. Αυτοί είναι οι πρώτοι χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων που ενέκρινε η Επιτροπή βάσει των νέων κατευθυντήριων γραμμών για τις περιφερειακές ενισχύσεις (βλ. [IP/05/1653](#) και [MEMO/05/491](#)). Οι εν λόγω αποφάσεις εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της αναθεώρησης των συστημάτων περιφερειακών ενισχύσεων σε όλα τα κράτη μέλη. Κατά την έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για τις περιφερειακές ενισχύσεις, τον Δεκέμβριο του 2005, η Επιτροπή τόνισε ότι στόχος είναι ο αναπροσανατολισμός των περιφερειακών ενισχύσεων προς τις πλέον μειονεκτούσες περιοχές της διευρυμένης Ένωσης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ανάγκη για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και εξασφάλιση μιας ομαλής μεταβατικής περιόδου. Ο χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων ορίζει τις περιοχές ενός κράτους μέλους που είναι επιλέξιμες για εθνικές επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα προς μεγάλες επιχειρήσεις, σύμφωνα με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της συνθήκης ΕΚ, καθώς και τα ανώτατα επιτρεπόμενα επίπεδα των εν λόγω ενισχύσεων στις επιλέξιμες περιοχές. Η έγκριση του χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για κάθε κράτος μέλος αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση της συνέχειας της

περιφερειακής πολιτικής και των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων μετά το 2006, δεδομένου ότι όλοι οι μέχρι τώρα χάρτες σταμάτησαν να ισχύουν στις 31/12/2006. Σε όποια κράτη μέλη δεν έχει εγκριθεί ο χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων από την 1.1.2007, τότε αυτά δεν μπορούν να χορηγήσουν καμία περιφερειακή ενίσχυση εντός της επικράτειάς τους, έως ότου εγκριθεί ο σχετικός χάρτης από την Επιτροπή. Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης περιφερειακών κρατικών ενισχύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών όπου το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή όπου επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση. Στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις, που αναθεωρήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2005, ως περιοχές της κατηγορίας αυτής ορίζονται οι έχουσες ΑΕΠ χαμηλότερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου, πράγμα που συμβαίνει στις περισσότερες από τις περιοχές που έχουν εγκριθεί στους εν λόγω χάρτες. Σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στις νέες κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις, το σύνολο της επικράτειας των έξι από τα εν λόγω κράτη μέλη (Εσθονία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Λετονία, Πολωνία και Σλοβενία) θα εξακολουθήσει να είναι επιλέξιμο για περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις, παρόλο που σε γενικές γραμμές μειώνεται το ανώτατο όριο έντασης των ενισχύσεων. Στην περίπτωση της Σλοβακίας, οι επενδυτικές περιφερειακές ενισχύσεις για την περιοχή της Μπρατισλάβας θα καταργηθούν σταδιακά μέχρι το τέλος του 2008, παρόλο που η υπόλοιπη χώρα θα εξακολουθεί να είναι επιλέξιμη για σχετικά υψηλές ενισχύσεις (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/ram.html).

Με την παράγραφο 2 η οποία αντικαθιστά την παράγραφο 1 του Άρθρου 2 του Ν.3299/2004, η Επικράτεια πλέον διαιρείται σε 3 περιοχές κινήτρων στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που παρέχει ο νέος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας (*Αιτιολογική Έκθεση Τροπολογίας-Προσθήκης*, Τροποποίηση διατάξεων του Ν.3299/2004). Στο παρόν έγγραφο ορίζονται οι περιοχές οι οποίες δικαιούνται ενισχύσεων, καθώς και το ανώτατο όριο ενίσχυσης για κάθε περιοχή, και θέτονται τα μέγιστα επιτρεπτά όρια ενίσχυσης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες (ΚΓΠΕ). Ο νέος χάρτης προσδιορίζει και το ανώτατο όριο των ενισχύσεων που προβλέπει ο νέος επενδυτικός νόμος. Ο προηγούμενος χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων (2000–2006) είχε διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο που, σε πολλές περιπτώσεις, δεν παρείχε τη μέγιστη επιτρεπτή ένταση ενίσχυσης, σύμφωνα με τις ισχύουσες ΚΓΠΕ, ενώ με τον νέο χάρτη υπάρχουν περιπτώσεις ακόμα και αύξησης της έντασης ενίσχυσης.

Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα στην ΕΕ που απέσπασε την έγκριση για το νέο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων, όπου τα ποσοστά ενισχύσεων φθάνουν ως το 60%. Διαφοροποιούνται ωστόσο ως προς το μέγεθος της επιχείρησης, καθώς για τις μεγάλες επιχειρήσεις το ανώτατο όριο ενίσχυσης για την υλοποίηση του επενδυτικού τους σχεδίου καθορίστηκε στο 40%, για τις μεσαίες στο 50% και για τις μικρές (που αποτελούν το 97% του συνόλου των ελληνικών επιχειρήσεων) η ενίσχυση θα φθάνει το 60%. Ο κ. Αλογοσκούφης δήλωσε ότι διασφαλίστηκαν υψηλές ενισχύσεις για τις επενδύσεις μετά από δύσκολες και σκληρές διαπραγματεύσεις που κράτησαν περίπου δύο χρόνια. Ειδικότερα, το ανώτατο όριο περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων καθορίζεται ως εξής: «Για την ανατολική Μακεδονία-Θράκη, την Ήπειρο και τη Δυτική Ελλάδα τα ποσοστά καθορίζονται στο 40%. Για τη Θεσσαλία, τα Ιόνια Νησιά και την Κρήτη στο 30%. Για την Πελοπόννησο και το Βόρειο Αιγαίο ισχύει ενίσχυση 40%, αλλά από την 1/1/2011 θα μειωθεί στο 30%. Για τις υπόλοιπες περιφέρειες καθορίστηκαν τα εξής: Για την Κεντρική Μακεδονία, τη Δυτική Μακεδονία και την Αττική από την 1/1/2007 η ενίσχυση θα φθάνει το 30%, ενώ από την 1/1/2011 η ενίσχυση θα μειωθεί στο 20%. Σε ό,τι αφορά το Νότιο Αιγαίο, οι ενισχύσεις θα είναι 30% αρχικά και 15% μετά το 2011. Για τη Στερεά Ελλάδα οι ενισχύσεις για τους νομούς Βοιωτίας, Φθιώτιδας και Εύβοιας καθορίστηκαν στο 30% έως τις 31/12/2010, ενώ από την 1/1/2011 θα μειωθούν στο 15%. Διευκρινίζεται ότι όλα τα ανωτέρω όρια ενίσχυσης αφορούν επενδύσεις από μεγάλες επιχειρήσεις. Για τις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις τα ανώτατα όρια αυξάνονται κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ για τις μικρές επιχειρήσεις κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες.» (www.in.gr –Ειδήσεις). Παρακάτω παρατίθεται ο νέος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας για την Περίοδο 2007-2013, όπως διαμορφώνεται εφόσον υιοθετηθούν τα ανώτατα όρια ενίσχυσης των ΚΓΠΕ σε σύγκριση με τον Χάρτη και τα όρια των ΚΓΠΕ της τρέχουσας περιόδου 2000 – 2006.

Πίνακας: Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας για την Περίοδο 1.1.2007-31.12.2013

ΕΛΛΑΔΑ - ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1.1.2007 - 31.12.2013			
Εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 31.VIII.2006			
(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ NUTS II)	(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ NUTS III)	Ανώτατο όριο περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων ¹ (για μεγάλες επιχειρήσεις)	
		1.1.2007 - 31.12.2010	1.1.2011 - 31.12.2013
1. Περιφέρειες επιλέξιμες προς ενίσχυση βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α της Συνθήκης ΕΚ, έως τις 31.12.2013			
GR 11 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΘΡΑΚΗ		40%	40%
GR 21 ΗΠΕΙΡΟΣ		40%	40%
GR 23 ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ		40%	40%
GR 14 ΘΕΣΣΑΛΙΑ		30%	30%
GR 22 ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ		30%	30%
GR 43 ΚΡΗΤΗ		30%	30%
GR 25 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ		40%	30%
GR 41 ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ		40%	30%
2. Περιφέρειες επιλέξιμες προς ενίσχυση βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α της Συνθήκης ΕΚ, έως τις 31.12.2010* (Περιφέρειες στατιστικού αντίκτυπου)			
GR 12 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		30%	20%
GR 13 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		30%	20%
GR 30 ΑΤΤΙΚΗ		30%	20%
3. Περιφέρειες επιλέξιμες προς ενίσχυση ως περιφέρειες οικονομικής ανάπτυξης βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ της Συνθήκης ΕΚ			
GR 42 ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ		30%	15%
GR 24 ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ			
	GR 241 ΒΟΙΩΤΙΑ	30%	15%
	GR 244 ΦΘΙΩΤΙΑ	30%	15%
	GR 242 ΕΥΒΟΙΑ	30%	15%
	GR 245 ΦΩΚΙΔΑ	30%	20%
	GR 243 ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	30%	20%

1. Για επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες που δεν υπερβαίνουν τα 50 εκατ. Ευρώ, το ανώτατο αυτό όριο προσαρμόζεται κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις (ορισμός των μικρών και μεσίων επιχειρήσεων σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, OJ L 124 20.05.03, σελ. 36). Για μεγάλα επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες που υπερβαίνουν τα 50 εκατ. Ευρώ, το ανώτατο όριο προσαρμόζεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην παράγραφο 67 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα 2007 - 2013 (2006/C 54/08).

2. Μια ή περισσότερες από τις εν λόγω περιφέρειες θα παραμείνουν επιλέξιμες βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α και το ανώτατο όριο για την περίοδο 1.1.2011 - 31.12.2013 θα αυξηθεί σε 30%, εάν η επανεξέταση που θα πραγματοποιηθεί το 2010 δείξει ότι το κατά κεφαλή ΑΕΠ τους έχει μειωθεί κάτω από το 75% του μέσου όρου της ΕΕ-25.

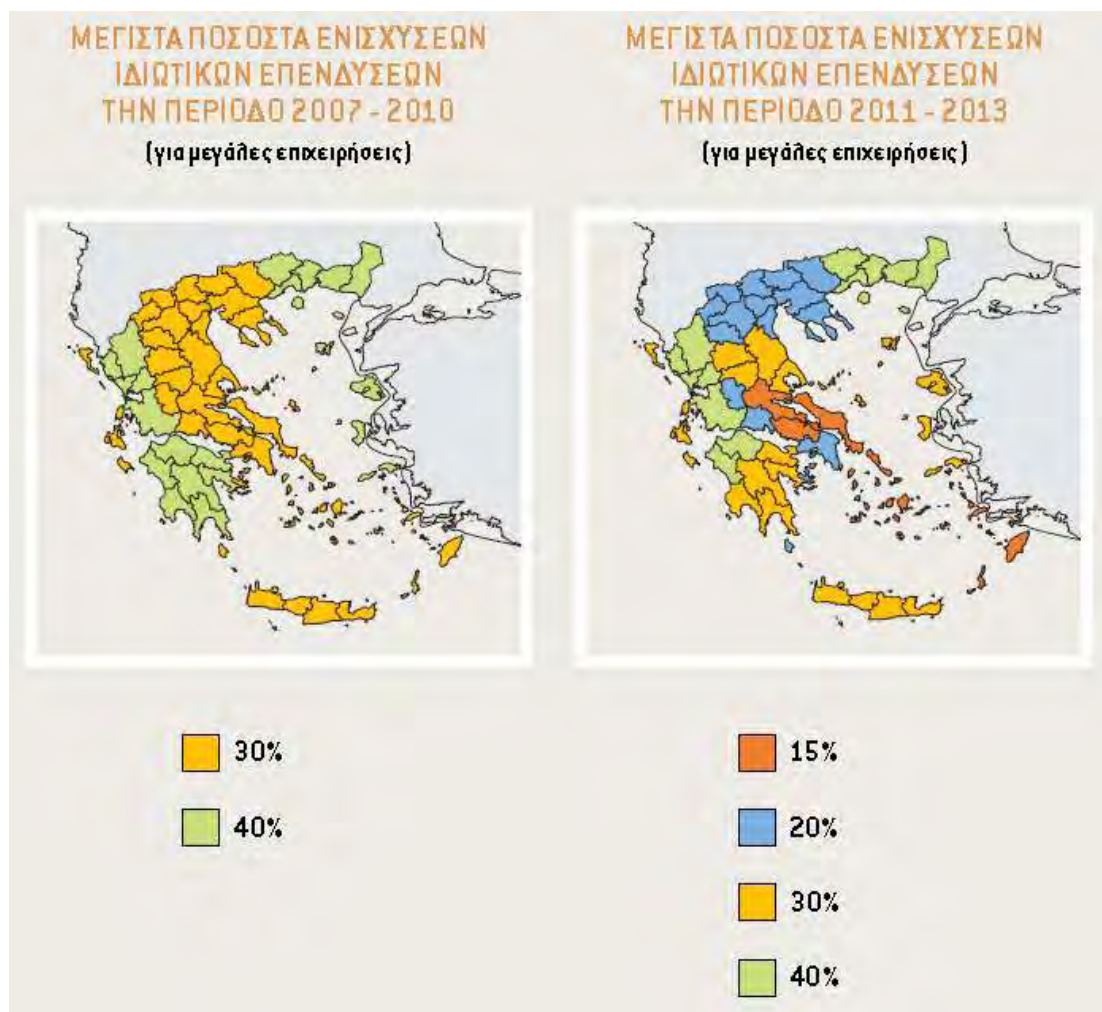
Πηγή: <http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>

3.5.α. Ποιες οι βασικές αλλαγές στις Κατευθυντήριες Γραμμές Περιφερειακών Ενισχύσεων έναντι αυτών της τρέχουσας περιόδου

Οι κύριες αλλαγές έναντι των ΚΓΠΕ της τρέχουσας περιόδου, είναι οι ακόλουθες:

- Μεταβλήθηκαν τα ανώτατα όρια έντασης ενισχύσεων για τις μεγάλες επιχειρήσεις και τροποποιήθηκαν οι προσαυξήσεις για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- Ο τρόπος υπολογισμού των ορίων έντασης ενισχύσεων θα γίνεται πλέον σε Ακαθάριστα Ισοδύναμα Επιχορήγησης (ΑΙΕ), σε αντίθεση με τις τρέχουσες Κατευθυντήριες Γραμμές, όπου ο αντίστοιχος υπολογισμός γίνεται σε Καθαρά Ισοδύναμα Επιχορήγησης (ΚΙΕ).
- Προβλέπονται για πρώτη φορά διατάξεις για την ενίσχυση του κόστους ίδρυσης νέων μικρών επιχειρήσεων.
- Ενσωματώνονται ρυθμίσεις σχετικά με τη χορήγηση των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα σε μεγάλα επενδυτικά έργα με σημαντικότερες εκείνες που αφορούν στην προσαρμογή του ποσοστού ενίσχυσης ανάλογα με το ύψος του επενδυτικού σχεδίου.
- Προβλέπονται συγκεκριμένες διατάξεις για την κοινοποίηση και έγκριση ενισχύσεων μεμονωμένου χαρακτήρα (ad hoc).

Πίνακας: Τα Μέγιστα Ποσοστά Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Περίοδο 2007-2013.

Πηγή: <http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>

3.5.β. Χρηματοδοτικό Πλαίσιο – Ευρωπαϊκά Ταμεία για τη Χρηματοδότηση της Πολιτικής Συνοχής στην Ελλάδα

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2005, στο πλαίσιο κατανομής των κοινοτικών κονδυλίων για τη χρηματοδότηση της Πολιτικής της Συνοχής για την περίοδο 2007-2013, η Ελλάδα εξασφάλισε **20,4 δις. ευρώ** (τρέχουσες τιμές). Με τους πόρους αυτούς θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής.

Παρακάτω δίνεται ένας συγκεντρωτικός πίνακας με τη διάρθρωση της πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. για την περίοδο 2007 - 2013.

Πίνακας: Διάρθρωση της πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. για την περίοδο 2007 - 2013

1	Στόχος «Σύγκλιση»	Εθνική Σύγκλιση (Ταμείο Συνοχής)	
		Περιφερειακή Σύγκλιση	Αμιγής Στόχος 1 ⁸
			Στατιστική σύγκλιση (phasing out)
2	Στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»	Αμιγής Στόχος 2 ⁹	
		Σταδιακή είσοδος (phasing in)	
3	Στόχος «Εδαφική συνεργασία»	Διασυνοριακή συνεργασία (cross-border) ¹⁰	
		Διακρατική συνεργασία (trans-national)	
		Διαπεριφερειακή συνεργασία / Δίκτυα	

Σε αντίθεση με την προγραμματική περίοδο 2000 – 2006, όπου το σύνολο των ελληνικών Περιφερειών ήταν επιλέξιμες στον αμιγή στόχο 1, στη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 πέντε ελληνικές Περιφέρειες, που ξεπέρασαν προκαθορισμένα επίπεδα ανάπτυξης, εισέρχονται σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης. Το συνολικό

⁸ Αφορά περιφέρειες για τις οποίες ισχύει: $ΑΕΠ_{\text{περιφέρειας}} < 75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ25})$.

⁹ Αφορά περιφέρειες για τις οποίες ισχύει: $75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ25}) < ΑΕΠ_{\text{περιφέρειας}} < 75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ15})$.

¹⁰ Αφορά περιφέρειες που υπάγονταν στο Στόχο 1 την περίοδο 2000-2006 και για τις οποίες ισχύει: $ΑΕΠ_{\text{περιφέρειας}} > 75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ15})$.

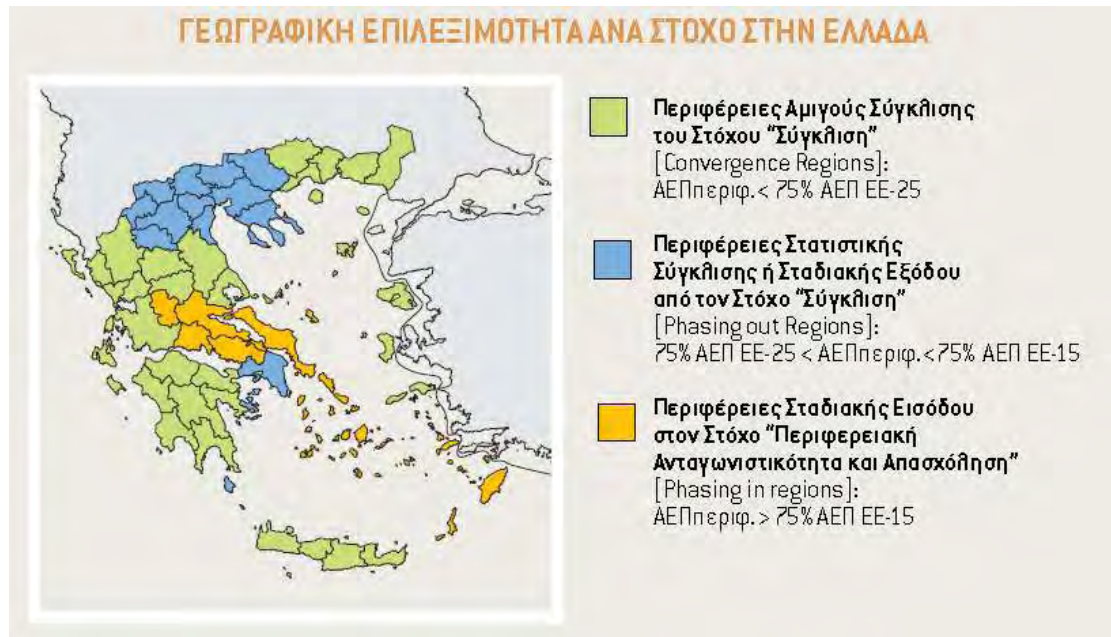
ύψος των πιστώσεων αλλά και η ετήσια κατανομή τους ορίζονται με διακριτό τρόπο για κάθε τύπο Περιφερειών. Έτσι, στις 8 Περιφέρειες του αμιγούς Στόχου 1 κατανέμονται συνολικά **9,4 δισ. ευρώ**. Στις 3 Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (Αττική, Κεντρική και Δυτική Μακεδονία) κατανέμονται **6,5 δισ. ευρώ** ενώ στις 2 Περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο) αντιστοιχούν **0,63 δισ. ευρώ**. Επίσης, για τα προγράμματα του Στόχου 3 διατίθενται κοινοτικά κονδύλια ύψους **0,21 δισ. ευρώ**. Όπως ορίστηκε στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, από το σύνολο των επιμέρους ανωτέρω ποσών (16,7 δισ. ευρώ) **12,36 δισ. ευρώ** θα κατευθυνθούν στα νέα Επιχειρησιακά Προγράμματα μέσω του ΕΤΠΑ ενώ **4,36** μέσω του ΕΚΤ. Επιπλέον, μέσω του Ταμείου Συνοχής θα διατεθούν στη χώρα κοινοτικά κονδύλια ύψους **3,7 δισ. ευρώ**. Τέλος, πόροι του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ) -τα οποία είναι πλέον εκτός Διαρθρωτικών Ταμείων- συνολικού ύψους **3,9 δισ. ευρώ** θα κατευθυνθούν στις ελληνικές περιφέρειες, μέσω των Προγραμμάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης(<http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>).

Πίνακας: Κατανομή Κοινοτικής Συνδρομής ανά στόχο και ανά έτος (Ευρώ σε τρέχουσες τιμές)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
Ταμείο Συνοχής	497.312.340	507.258.587	517.403.758	527.751.833	538.306.870	549.073.008	560.054.468	3.697.160.864
Αμιγής Στόχος «Σύγκλιση»	1.267.135.760	1.292.478.476	1.318.328.045	1.344.694.606	1.371.588.498	1.399.020.268	1.427.000.674	9.420.246.327
Στατιστική Σύγκλιση (phasing out)	1.075.560.675	1.028.520.853	979.169.215	927.432.103	873.233.837	816.496.670	757.140.722	6.457.554.075
Σταδιακή Εισόδος (phasing in)	217.884.707	170.837.213	121.820.665	70.775.121	1.7639.025	17.991.806	18.351.642	635.300.179
Στόχος «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία»	27.574.653	28.224.118	28.988.463	29.874.024	30.783.410	31.611.174	32.459.737	209.515.579
Σύνολο	3.085.468.135	3.027.319.247	2.965.710.146	2.900.527.687	2.831.551.640	2.814.192.926	2.795.007.243	20.419.777.024

Πηγή: <http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>

Πίνακας: Γεωγραφική Επιλεξιμότητα ανά στόχο στην Ελλάδα για την Περίοδο 2007-2013

Πηγή: <http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ (EX-ANTE) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**4.1. Λίγα λόγια για την αξιολόγηση**

Λαμβάνοντας υπόψη το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για την περίοδο 2007-2013, όσον αφορά το περιεχόμενο των προγραμμάτων και τις απαιτήσεις για την αξιολόγησή τους, γίνεται σαφές ότι βασικός σκοπός της εκ των προτέρων αξιολόγησης είναι να βελτιστοποιηθεί η κατανομή των πόρων και να βελτιωθεί η ποιότητα του προγραμματισμού.

Η πολιτική συνοχής αποτελεί τώρα αναπόσπαστο τμήμα της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβόνας και οι πόροι της πολιτικής συνοχής πρέπει να κινητοποιηθούν για να υποστηρίξουν την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας. Ένα σημαντικό στοιχείο της νέας προσέγγισης στον προγραμματισμό και της εκ των προτέρων αξιολόγησης είναι να εξασφαλιστεί ότι η πολιτική συνοχής συμβάλλει με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας και να κατασταθεί αυτή η συμβολή πιο ορατή. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007)

Αν και η νέα δομή του προγραμματισμού η οποία ακολουθείται είναι περισσότερο στρατηγική υπάρχει ακόμα ανάγκη για λεπτομερή προγραμματισμό των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν σε κάθε κράτος μέλος και περιφέρεια, προκειμένου να εφαρμοστούν οι στρατηγικές επιλογές που έχουν γίνει. Ο σχεδιασμός των μέτρων και των παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν, θα πρέπει να καταρτισθεί από τις Διαχειριστικές Αρχές, προκειμένου να υλοποιηθούν τα Επιχειρησιακά Προγράμματα και να εξασφαλισθεί η παρακολούθησή τους.

Στόχος της ex ante αξιολόγησης είναι να βελτιστοποιήσει τη κατανομή των δημοσιονομικών πόρων στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και να βελτιώσει την ποιότητα προγραμματισμού.

Περιεχόμενο της αξιολόγησης είναι να προσδιορίσει και να αξιολογήσει τις μέσο και μακροπρόθεσμες ανάγκες, τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν, τα αναμενόμενα αποτελέσματα, τους ποσοτικοποιημένους στόχους, τη συνοχή της στρατηγικής που προτείνεται για την περιφέρεια, την κοινοτική προστιθέμενη αξία, το βαθμό στον οποίο έχουν ληφθεί υπόψη οι προτεραιότητες της Κοινότητας, τα διδάγματα και την κτηθείσα πείρα από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και την ποιότητα των

μηχανισμών για την εφαρμογή, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την οικονομική διαχείριση" (Άρθρο 46 παράγραφος (2) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007).

Ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα για την αξιολόγηση σε εθνικό επίπεδο είναι η ισορροπία των χρηματοδοτικών κατανομών σε σημαντικές προτεραιότητες και η αξιολόγηση των πιθανών μακροοικονομικών επιπτώσεων των Ταμείων.

Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει, ως μέρος του σχεδιασμού των στρατηγικών τους, να σχεδιάσουν το λεπτομερές περιεχόμενο των παρεμβάσεων που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία, σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Στο στάδιο της εκ των προτέρων αξιολόγησης τίθενται ορισμένα αξιολογικά ερωτήματα τα οποία έχουν σχέση με την εσωτερική και εξωτερική συνοχή και την ποιότητα των συστημάτων εφαρμογής. Η εσωτερική και εξωτερική συνοχή αφορά στη δομή της στρατηγικής και των οικονομικών κατανομών της και τη σύνδεση της στρατηγικής με άλλες περιφερειακές, εθνικές και κοινοτικές πολιτικές. Ιδιαίτερη σπουδαιότητα για την εξωτερική συνοχή έχει η Agenda της Λισσαβόνας και οι Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007).

4.2. Αξιολόγηση πολιτικών της ΕΕ

Οι Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις θα έπρεπε να αντανακλούν καλύτερα την ισορροπημένη δέσμευση στους 3 πυλώνες –οικονομική, κοινωνική και βιώσιμη ανάπτυξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας όπως καθιερώθηκε στο Εαρινό Συμβούλιο 2005, παρά να επικεντρώνονται στον οικονομικό πυλώνα.

Σύμφωνα με την ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση η πολιτική συνοχής θα πρέπει να επικεντρωθεί περισσότερο στη γνώση, την έρευνα και την καινοτομία καθώς και στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Αυτό είναι ένας από τους πρωταρχικούς στόχους και κατευθυντήρια γραμμή της πολιτικής συνοχής όπως ιδιαίτερη αναφορά συναντάται και στην Έκθεση Συνοχής. Συνεπώς, η συνολική χρηματοδοτική προσπάθεια για την ενίσχυση αυτών των τομέων δράσης θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά με περισσότερα κονδύλια και ιδιαίτερα προς τις νέες χώρες οι οποίες εντάχθηκαν τον τελευταίο χρόνο στην ΕΕ-27.

4.3. Αξιολόγηση πολιτικών της Ελλάδας

Σε εξέλιξη βρίσκεται μία σημαντική για μια εκ νέου προσέγγιση του στρατηγικού προσανατολισμού της Ελλάδας η οποία θα τοποθετήσει την οικονομία και την κοινωνία σε τροχιά ταχύτερης ανόδου, θα συμβάλλει στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, και κατ' επέκταση θα οδηγήσει στην πραγματική σύγκλιση, σε συνολικό και περιφερειακό επίπεδο με την ΕΕ (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2006).

Από την άλλη μεριά, μέσα από το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων που εκφράζει τη Στρατηγική της Λισσαβόνας επιδιώκεται η πραγματοποίηση συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων στην οικονομία της χώρας συνολικά, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στο αυξανόμενο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον αλλά και τις προκλήσεις που συνιστούν για τη χώρα και τις περιφέρειές της οι εξελίξεις στην ΕΕ-27 σήμερα.

Όπως γίνεται εμφανές από την μέχρι τώρα μελέτη, υπάρχει συνάφεια μεταξύ της Στρατηγικής που προτείνει το ΕΣΠΑ και τα εθνικά προγράμματα γενικότερα με τις κοινοτικές πολιτικές που περιγράφονται στις Κατευθυντήριες Στρατηγικές κατευθύνσεις. Η πολιτική συνοχής της ΕΕ υποστηρίζει τις κοινοτικές και τις εθνικές προτεραιότητες που έχουν ως σκοπό την ενίσχυση των συνεργιών της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Πίνακας: Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής στις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης

Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης	Περιφερειακές κατανομές 2007-2013 (εκατ. €, τιμές 2004) (όριο ΕΤΠΑ + ΕΚΤ)
Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (Phasing Out)	
Κεντρική Μακεδονία	2.231
Δυτική Μακεδονία	467
Αττική	3.068
ΣΥΝΟΛΟ	5.765
Περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου (Phasing in)	
Στερεά Ελλάδα	455

Νότιο Αιγαίο	128
ΣΥΝΟΛΟ	582

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Ίδια Επεξεργασία)

Πέραν των πόρων της Συνοχής, στη Σύνοδο Κορυφής συμφωνήθηκαν οι πόροι για το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ). Έτσι, η αειφόρος ανάπτυξη των Περιφερειών της χώρας που εξαρτώνται από τη γεωργία και την αλιεία θα ενισχυθεί και μέσω των αντίστοιχων Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, με ύψος συνολικής Κοινοτικής συνδρομής που προς το παρόν υπολογίζεται στα 2,5 δις € (περιλαμβ. 1,88 δις απευθείας από τη «Συνοχή» και 0,6 δις από το πρώην Ταμείο Εγγυήσεων).

Λόγω του ότι τα 5 ΠΕΠ καλύπτουν περιφέρειες που ανήκουν σε διαφορετική κατηγορία (αμιγής στόχος σύγκλισης, phasing out, phasing in), θα υπάρξει διαφοροποίηση του εύρους των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν σε κάθε τέτοια κατηγορία.

Η κατανομή της Κοινοτικής συνδρομής στα προγράμματα έγινε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα στην επόμενη περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική δυναμικότητα των φορέων στην τρέχουσα περίοδο, τις ανελαστικές υποχρεώσεις της τρέχουσας περιόδου, τις απαιτήσεις για δράσεις που εξυπηρετούν τη στρατηγική της Λισσαβόνας (πχ. αύξηση κονδυλίων ΕΚΤ) και τους περιορισμούς που τίθενται από το νέο κανονιστικό πλαίσιο

Η κατανομή αυτή ανταποκρίνεται και στην απαίτηση της Επιτροπής για το «κλείδωμα» των κονδυλίων των 5 μεταβατικών περιφερειών (εκτός αμιγούς στόχου σύγκλισης) στα οικεία περιφερειακά προγράμματα, με την επιφύλαξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), το οποίο, λόγω του μονοταμειακού χαρακτήρα των προγραμμάτων, θα δράσει σε εθνικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, οι 5 περιφέρειες αυτές θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από τα οικεία Περιφερειακά ΕΠ, με την εξαίρεση του ΕΚΤ (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2006).

Αναφορικά με τον Αναπτυξιακό νόμο, κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι ευνοούνται οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (όροι επιλεξιμότητας). Ο νέος αναπτυξιακός νόμος, χαρακτηρίζεται από καινοτομία και αυτοτέλεια. Δεν αποτελεί δηλαδή τροποποίηση των προηγούμενων, αλλά παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές συγκριτικά με αυτούς σε πολλά και καίρια σημεία τα οποία και θα αναφερθούν στη

συνέχεια. Μία από τις σημαντικές τροποποιήσεις του Ν.3299/2004 είναι η διαίρεση της Επικράτειας σε τρεις Περιοχές κινήτρων. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνεται η κατανομή των επιχορηγήσεων από τη μία, αλλά από την άλλη (στη Β κατηγορία ειδικότερα) ομογενοποιούνται οι διαφορετικές ανάγκες κάθε περιοχής, που εμπεριέχεται στην Β κατηγορία. Αυτό όσον αφορά στο αρχικό ποσοστό επιχορήγησης, διότι λαμβανομένων, υπόψη κριτηρίων ανεργίας, ΑΕΠ και γεωγραφικής θέσης, καθώς και το είδος του επενδυτικού σχεδίου, προβλέπεται να χορηγείται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης.

Με τον προηγούμενο αναπτυξιακό νόμο, τα επενδυτικά σχέδια που αφορούσαν τον πρωτογενή και δευτερογενή τομές αποκλείονταν από τους Ν. Αττικής και Ν. Θεσσαλονίκης, τώρα επιχορηγούνται με 35%. Όσον αφορά στο γενικότερο αναπτυξιακό προφίλ της χώρας, η ομοιόμορφη κατανομή των επιχορηγήσεων θα έπρεπε να είναι μια από τις προτεραιότητες της Περιφερειακής Πολιτικής. Εδώ, παρατηρείται συγκέντρωση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων στους δύο νομούς της Α' Ζώνης και όχι μόνο αυτών που αφορούν στον τριτογενή τομέα, αλλά προστίθενται δραστηριότητες και του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα παραγωγής. Σημαντική αλλαγή (καινοτομία) είναι η αύξηση του ποσοστού προκαταβολής της επιχορήγησης από 30%-50%. Με το να προκαταβάλλεται εξ αρχής το ήμισυ της επιχορήγησης δίνεται μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων στον επιχειρηματία στην έναρξη των δραστηριοτήτων της επιχείρησής του.

4.4. Προτάσεις Πολιτικής

Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να περιλαμβάνει στην ετήσια έκθεση υλοποίησης που συντάσσει σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων ένα συνοπτικό τμήμα σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην εφαρμογή του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006).

Αναφορικά με τα ΕΠ, το περιεχόμενο αυτών αντανακλά ενέργειες από την Στρατηγική της Λισσαβόνας σε μεγαλύτερο βαθμό στην Δ' Προγραμματική Περίοδο απ' ότι στην Προγραμματική περίοδο 2000-2006. Τα εθνικά ΕΠ έχουν βελτιωθεί κυρίως στις ενότητες ενότητες:

- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
- ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
- ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
- ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης θα ήταν καλό να χρησιμοποιηθεί σε δραστηριότητες για έρευνα και τεχνολογία, την επιχειρηματικότητα και σε άλλες παρεμβάσεις οι οποίες έχουν σχεδιαστεί για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Αυτό αφορά κυρίως τις phasing out περιοχές όπως η Κεντρική Μακεδονία, όπου οι περισσότεροι πόροι διοχετεύονται για την ανάπτυξη των πόλεων, την καινοτομία, τις περιβαλλοντικές ενέργειες όπως η ανακύκλωση, και σε χρηματοδοτικά εργαλεία (εμπεριέχοντας τα JESSICA, JEREMIE και τα global grants). Εκτός από αυτά τα μέσα, τα έργα υποδομών θα παραμείνουν μία από τις σημαντικότερες προτεραιότητες η οποία θα ευνοήσει στη διατήρηση σημαντικών ελλειμμάτων, ιδιαίτερα στις περιφέρειες του στόχου Σύγκλισης. Όσον αφορά στα περιβαλλοντικά προγράμματα, αυτά θα πρέπει να θεωρηθούν εξέχουσας σημασίας, μιας και δίνουν στην Ελλάδα τη δυνατότητα να τηρήσει τις υποχρεώσεις της απέναντι στη διατήρηση της βιωσιμότητας και της αειφορίας, καθώς και την προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (Bachter J., Ferry M., Mendez C., McMaster I., 2007).

Εξετάζοντας στη βάση των εθνικών γεωγραφικών ιδιαιτεροτήτων της Ελλάδας, είναι εμφανές πως το σχέδιο Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθύνσεων καλύπτει δράσεις που έχουν ένα περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν σημαντικές δράσεις που δε θα είναι εφικτό να εφαρμοστούν αποτελεσματικά σε ένα σημαντικό αριθμό γεωγραφικών μας περιοχών, συγκρίνοντας αυτές με το πλαίσιο των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο σχέδιο των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθύνσεων. Αυτό το θέμα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την επεξεργασία των Εθνικών Στρατηγικών Πλαισίων Αναφοράς στα οποία θα πρέπει να υπάρχει μία κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των προτεραιοτήτων των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθύνσεων και των εθνικών προτεραιοτήτων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα ήταν καλό να δοθεί στην υποστήριξη των περιοχών που πλήττονται από σοβαρά φυσικά μειονεκτήματα και στις 3 προτεραιότητες που περιγράφονται στην Έκθεση συνοχής. Θα πρέπει ωστόσο, με σκοπό να

ενδυναμωθούν περαιτέρω οι κοινοτικές δράσεις ώστε να προωθήσουν την ισόρροπη, αρμονική και αειφόρο ανάπτυξη, να δοθεί βαρύτητα στο στόχο της πραγματικής σύγκλισης με περαιτέρω ανάπτυξη των δεδομένης της ύπαρξης σημαντικών ανισοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο.

Θα ήταν καλό να δοθεί η απαραίτητη προσοχή σε πολιτικές με μακροπρόθεσμο ορίζοντα, όπως:

- αποτελεσματική δημόσια διοίκηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- να αναδεικνύονται περισσότερο θέματα προτεραιότητας που συνδέονται με την εκπαίδευση και τον πολιτισμό
- πολιτική για την υγεία, που θα απευθύνεται σε όλους τους πολίτες και δε θα περιορίζεται στο εργατικό δυναμικό

Εδώ θα έπρεπε να τονιστεί πως τα μέτρα που αφορούν τη «συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και «στήριξη της οικονομικής διαφοροποίησης των αγροτικών περιοχών» είναι ουσιαστικής σημασίας για τη συνοχή και δημιουργείται σύγχυση όταν συνδέονται στο κείμενο μόνο με το στόχο της «εδαφικής συνεργασίας». Αυτά θα ήταν προτιμότερο να ενσωματωθούν πλήρως και στις τρεις προτεραιότητες αυτού του κειμένου Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθύνσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο της Στρατηγικής Παρακολούθησης της Πολιτικής Συνοχής (άρθρο 29 του Γενικού Κανονισμού/ Cohesion Policy Reporting Framework) καθώς και το αντίστοιχο στο πλαίσιο της Ανοικτής μεθόδου συντονισμού και της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο συντονισμό και προσαρμογή των συστημάτων και των εργαλείων παρακολούθησης (monitoring and reporting systems) του ΕΣΠΑ, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του ανωτέρω πλαισίου (ΕΣΠΑ 2007-2013)

Απαραίτητη κρίνεται τέλος η ενεργός συμμετοχή των Περιφερειών, των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων στην προώθηση των στόχων του ΕΣΠΑ που συμβάλλουν στο ΕΠΜ, η συστηματική ενημέρωσή τους για τη ΣτΛ και το ΕΠΜ σε περιφερειακό επίπεδο και η διάδοση των καλών πρακτικών και αποτελεσμάτων. Επιπλέον, στόχος είναι να βελτιωθεί η σχετική θέση της χώρας (όπως μετράται περιοδικά στους διαρθρωτικούς δείκτες ή στους επιμέρους στόχους που έχουν τεθεί ανά τομέα πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ) τόσο σε ονομαστικούς όσο και σε πραγματικούς όρους. Στο πλαίσιο αυτό βασική επιδίωξη θα αποτελέσει η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της συμβολής των παρεμβάσεων του ΕΣΠΑ (σε εθνικό, τομεακό και

περιφερειακό επίπεδο) στους εθνικούς (ΕΠΜ) και Ευρωπαϊκούς στόχους της Λισσαβόνας.

Η Ελλάδα το 2001 βρισκόταν στην 31^η θέση παγκοσμίως, το 2002 στην 36^η, το 2003 στην 42^η και στο 2004 στην 44^η. Αυτό οφείλεται στη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της χώρας, στην καθυστέρηση της απελευθέρωσης σε βασικούς τομείς της οικονομίας, στην αναβλητικότητα στην εξυγίανση των δημοσίων επιχειρήσεων, ο πλημμελής έλεγχος των δημοσιονομικών δαπανών και στην αναποτελεσματική πολιτική ανταγωνισμού. (Υπουργείο Ανάπτυξης, 2005α)

Για τους παραπάνω λόγους είναι απαραίτητο να συντελεστούν ορισμένες διαρθρωτικές αλλαγές οι οποίες και θα αποσκοπούν:

- Στην Απελευθέρωση των αγορών και την ενίσχυση του ανταγωνισμού
- Στην βελτίωση της δημόσιας διαχείρισης
- Στην ενίσχυση της περιφέρειας
- Στη βελτίωση της ποιότητας του κανονιστικού πλαισίου.(Υπ. Αν, 2005^α)

Η προτεινόμενη διαρθρωτική πολιτική για την περίοδο του 2007-2013 είναι βασισμένη σε μια γενναιόδωρη προσπάθεια μεταρρύθμισης του λειτουργικού πλαισίου έτσι ώστε ένα νέο κοινωνικό πρότυπο μπορεί να βρεθεί μέσα σε μια Ευρώπη που έρχεται αντιμέτωπη με τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνίας της γνώσης (Papadaskalopoulos A., Christofakis M., Karachalis N., 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως έγινε εμφανές από την παραπάνω ανάλυση η κοινή περιφερειακή πολιτική αποτελεί μέσο οικονομικής αλληλεγγύης και ισχυρή δύναμη για την οικονομική ολοκλήρωση τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και στην Ελλάδα.

Η πολιτική της συνοχής μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη στήριξη της εφαρμογής των στρατηγικών ερευνητικών προγραμμάτων τους σε ολόκληρη την Ένωση, συμπεριλαμβανομένων των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών (Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή 2007-2013, σελ.18)

Σε μερικές περιοχές οι προκλήσεις είναι πολλές και επιβάλουν νέους περιορισμούς στην οικονομική ανάπτυξη. Σε άλλες δημιουργούν νέες ευκαιρίες για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Αλλά η εξέταση και των προκλήσεων και των ευκαιριών απαιτεί μια υγιή ανάλυση, όραμα και δημιουργικές πολιτικές απαντήσεις που προσαρμόζονται στις περιφερειακές ανάγκες. Με την Τέταρτη Έκθεση Συνοχής, η Επιτροπή προωθεί τη συζήτηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο, παρά τις προσεχείς κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, η πολιτική συνοχής μπορεί να συνεχίσει να ενθαρρύνει την περιφερειακή ανάπτυξη και τη σύγκλιση όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007:iii).

Οι περιφερειακές πολιτικές θα πρέπει να προσαρμοσθούν στις ειδικές συνθήκες κάθε περιφέρειας, και ιδίως στις ανάγκες των ΜΜΕ. Οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές στρατηγικές θα πρέπει να βασίζονται σε μία διεξοδική ανάλυση των ευκαιριών για επενδύσεις στον τομέα της ΕΤΑ (Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή 2007-2013, σελ.19)

Προκειμένου να παρουσιαστεί η διεθνούς επιπέδου σημασία κατά την οποία πραγματοποιείται η κοινωνική και οικονομική συνοχή, η έκθεση συνοχής για πρώτη φορά περιέχει συγκρίσεις με τους σημαντικούς ανταγωνιστές της ΕΕ σε άλλα μέρη του κόσμου λαμβάνοντας υπόψη διάφορους δείκτες. Η βιώσιμη σύγκλιση μπορεί μόνο να επιτευχθεί μόνο εάν ληφθεί υπόψη το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί η οικονομία της ΕΕ. Ο ρόλος της πολιτικής συνοχής είναι να βοηθήσει τις περιφερειακές οικονομίες να βρουν τη θέση τους στις παγκόσμιες αγορές, μέσα σε κρίσιμα παγκόσμια δίκτυα και clusters, έτσι ώστε να τους επιτρέψει να μετρήσουν τις δυνάμεις και τις αδυναμίες τους απέναντι στις παγκόσμιες προκλήσεις και ευκαιρίες

και να ενθαρρύνει τη διεθνοποίησή τους (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007:iv).

Όσον αφορά στην επιτυχία στον τομέα της εδαφικής συνοχής, αυτή εξαρτάται από τη χάραξη μιας περιεκτικής στρατηγικής, η οποία θα θέτει το πλαίσιο εντός του οποίου θα επιδιώκονται ειδικοί στόχοι και ενέργειες (Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή 2007-2013, σελ. 29).

Συμπερασματικά, θα λέγαμε πως πολλά είναι αυτά που μένει να πραγματοποιηθούν. Η διεύρυνση της ΕΕ σε 27 κράτη μέλη αύξησε τις γεωγραφικές ανισότητες εντός της ένωσης, με αποτέλεσμα περισσότεροι συμπολίτες μας να ζουν σε μειονεκτούσες περιοχές. Το γεφύρωμα αυτών των χάσμάτων είναι αναπόφευκτα μια μακροπρόθεσμη διαδικασία και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές είναι η προτεραιότητα της πολιτικής συνοχής. Συγχρόνως, ουσιαστικά όλες οι περιφέρειες έρχονται αντιμέτωπες με την ανάγκη της αναδόμησης, του εκσυγχρονισμού και της ενθάρρυνσης της καινοτομίας, βασισμένη στη συνεχή γνώση, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης. Η περιφερειακή πολιτική είναι βασισμένη σε ένα ευρύ όραμα, αναγνωρίζοντας την ανάγκη να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα όλων των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έτσι ώστε μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγική της Λισσαβόνας (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007:iv).

Η Ένωση άλλωστε πρέπει όχι μόνο να πείσει τα κράτη μέλη της να εφαρμόσουν τη στρατηγική της Λισσαβόνας, αλλά και να υποστηρίξει όσο το δυνατόν περισσότερο τις πολιτικές τους με οικονομικά κίνητρα. Η πολιτική συνοχής της ΕΕ θα μπορούσε να αποτελέσει το οικονομικό κίνητρο που επιτρέπει στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες να συνθέσουν μια Ευρώπη ιδιαίτερα ανταγωνιστική, βασισμένη στη γνώση, την τεχνολογία και την καινοτομία. Άλλωστε, είναι το μόνο οικονομικό μέσο που κάνει πιθανή την εφαρμογή των στόχων της Λισσαβόνας για την ΕΕ συνολικά (Hubner D., 2005 α:3).

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία της ανανεωμένης εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση και η συνεχής υποστήριξη των ευρωπαϊών πολιτών, πρέπει να αναληφθεί αμέσως δράση ώστε να επιτευχθούν απτά αποτελέσματα. Είναι επίσης σημαντικό να ευθυγραμμιστούν η πολιτική συνοχής και η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης καλύτερα με τη στρατηγική της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2005γ:12).

Αλλά η προστιθέμενη αξία της πολιτικής συνοχής ξεπερνά το καθαρό μέγεθος της μελλοντικής επένδυσης που αυτή υποστηρίζει. Εξουσιοδοτεί τους πολίτες προσφέροντάς τους μια ευκαιρία να έχουν το δικαίωμα λόγου στο μέλλον τους και να συμβάλλουν ενεργά στο μέλλον της Ευρώπης. Ενθαρρύνει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην ανάπτυξη, η οποία βελτιώνει τον γενικό αντίκτυπο των τομεακών πολιτικών. Προωθεί τη συνεργασία ως βασικό στοιχείο της σωστής διακυβέρνησης (Fourth Report on economic and social cohesion, 2007:iv).

Αναφορικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία, ο σκοπός τους είναι η δράση που αναλαμβάνει η Κοινότητα δυνάμει του άρθρου 158 της συνθήκης, δηλαδή να ενισχύσει την οικονομική και κοινωνική συνοχή της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να προαγάγει την εναρμονισμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη της Κοινότητας. Η δράση αυτή αναλαμβάνεται με τη βοήθεια των Ταμείων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων. Στοχεύει στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων που έχουν ανακύψει ιδίως σε χώρες και περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερεί, σε συνάρτηση με την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση, και στη γήρανση του πληθυσμού (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής).

Αναφερόμενοι στο εθνικό πλαίσιο, η προσέγγιση των πολιτικών ανάπτυξης της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013 στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ βασίζεται στη διαπίστωση ότι η επιδίωξη της ανταγωνιστικότητας απαιτεί σύνθετη ολοκληρωμένη δράση για βελτιώσεις σε ευρύ πεδίο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και δεν μπορεί να εστιάζει σε μεμονωμένους παράγοντες, αφού αυτοί δεν είναι δυνατό να πυροδοτήσουν μια ταχεία και διατηρήσιμη ανάπτυξη στην Ελλάδα (Υπουργείο Οικονομίας και οικονομικών, 2006:45-46).

Θα πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι ο συγκερασμός της Πολιτικής Συνοχής με τη Στρατηγική της Λισσαβόνας για την περίοδο 2007-2013 συνιστά ένα δύσκολο εγχείρημα, το οποίο είναι και ιδιαίτερα κρίσιμο για τον προγραμματισμό της νέας περιόδου. Με την Πολιτική Συνοχής θα πρέπει να ολοκληρωθούν οι αναπτυξιακές επιλογές που επιδιώκονται από καιρό στη χώρα μέσα από τις προηγούμενες κοινοτικές παρεμβάσεις και τις εθνικές πολιτικές. Ταυτόχρονα, πρέπει να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών και σε επίπεδο στρατηγικής και σχεδιασμού αλλά και εφαρμογής, ώστε οι διαδικασίες να γίνουν απλούστερες (Υπουργείο Οικονομίας και οικονομικών, 2006:45-46).

Χαρακτηριστικό είναι μάλιστα το γεγονός ότι ορισμένοι προτείνουν να αυξηθεί η συνοχή και η συνέπεια μεταξύ των διάφορων εθνικών πολιτικών, ώστε να φθάσουν σε ένα πιο υψηλό επίπεδο εκπλήρωσης των στόχων (Zgajewski, Hajjar, 2005:6)

Η υποχρέωση για τη διασφάλιση της συνέπειας των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ και των ΕΠ με τις κατευθύνσεις της ΕΕ για την Πολιτική Συνοχής, το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ), τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση και τη Στρατηγική της Λισσαβόνας αποτυπώνεται ρητά στο κανονιστικό πλαίσιο για τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε., αποκτά αμφίδρομο χαρακτήρα μεταξύ των ευρωπαϊκών και εθνικών εγγράφων προγραμματισμού της Λισσαβόνας και της Συνοχής και αφορά τόσο στο επίπεδο του σχεδιασμού όσο και στην στρατηγική παρακολούθηση και αξιολόγηση (ΕΣΠΑ, σελ 105)

Στόχος είναι να βελτιωθεί η σχετική θέση της χώρας τόσο σε ονομαστικούς όσο και σε πραγματικούς όρους. Στο πλαίσιο αυτό βασική επιδίωξη θα αποτελέσει η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της συμβολής των παρεμβάσεων του ΕΣΠΑ (σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο) στους εθνικούς (ΕΠΜ) και Ευρωπαϊκούς στόχους της Λισσαβόνας (ΕΣΠΑ, σελ 106).

Από την άλλη, ως σημαντικό εργαλείο για την άσκηση περιφερειακής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο έρχεται να προστεθεί ο αναπτυξιακός νόμος. Ο νέος αναπτυξιακός νόμος (Ν.3299/2004), διακλαδωμένος και με τις παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας, αναμένεται να μεταβληθεί σε αποτελεσματικό εργαλείο για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας. Ο ισχύων αναπτυξιακός νόμος, που αναμορφώθηκε το 2004, φαίνεται ότι μέχρι στιγμής παράγει καλά αποτελέσματα. Τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται προκειμένου να επιχορηγηθούν αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς, γεγονός που δημιουργεί αισιοδοξία στους αρμοδίους.

Πολλά είναι τα ζητούμενα από τον Νέο Αναπτυξιακό Νόμο. Περιμένει να δημιουργήσει την διαφορά και να στηρίξει ουσιαστικά τις υπάρχουσες και νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Περιμένει να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες προσπέλασης και συμμετοχής στην απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την κοινωνική εργασία και την δημιουργία για όλους. Περιμένει να μειωθεί η γραφειοκρατία και να προαχθεί η δημιουργικότητα, η άμιλλα και η πρωτοβουλία. Το ζητούμενο εν τέλει είναι να αποκτήσει η χώρα ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο για την ενθάρρυνση νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών και την προσέλκυση

ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα, δηλαδή ένα Αναπτυξιακό Νόμο που θα συμβάλλει στην οικονομική και την περιφερειακή ανάπτυξή της.

Συνεπώς, οι περιφερειακές στρατηγικές τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να επικεντρωθούν στις επενδύσεις στην ΕΤΑ, την καινοτομία, το ανθρώπινο κεφάλαιο και την επιχειρηματικότητα, στην εξασφάλιση ότι οι εν λόγω επενδύσεις ανταποκρίνονται στις ανάγκες οικονομικής ανάπτυξης της περιφέρειας και ότι υπάρχει η δυνατότητα να μετατρέπεται η έρευνα σε εμπορεύσιμη καινοτομία προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών, στην ενίσχυση της μεταφοράς τεχνολογίας και της ανταλλαγής γνώσεων, στην προώθηση της ανάπτυξης, της διάδοσης και της εφαρμογής των ΤΠΕ στις επιχειρήσεις και στην εξασφάλιση ότι οι επιχειρήσεις που είναι πρόθυμες να επενδύσουν σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει να προβλέπουν ιδιαίτερα τον πειραματισμό, με στόχο την αύξηση της ικανότητας των παρεμβάσεων πολιτικής και των διαμεσολαβούντων οργανισμών ώστε να ενθαρρύνονται οι περιφερειακοί και τοπικοί παράγοντες, και ιδίως οι ΜΜΕ, να καινοτομούν (Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή 2007-2013, σελ.19)

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ **Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2003):** «*Διαρθρωτικές πολιτικές και ευρωπαϊκές περιφέρειες. Ανταγωνιστικότητα, αειφόρος ανάπτυξη και συνοχή στην Ευρώπη. Από τη Λισσαβόνα στο Γκέτεμποργκ*», Ευρωπαϊκή Ένωση.
- ◆ **Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2005γ):** «*Κοινές δράσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση: το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισσαβόνας*», Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (SEC(2005)981), Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, (COM(2005) 330 Τελικό), Βρυξέλλες, 20.7.2005
- ◆ **Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2005δ):** «*Πολιτική της Συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης: Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013*», Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ανακοίνωση της Επιτροπής, (COM(2005) 0299), Βρυξέλλες, 5.7.2005
- ◆ **Ευρωπαϊκή Επιτροπή,** «*diary kps12p: Ελλάδα Προγραμματική Περίοδος 2007-2013*»
- ◆ **Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2007):** «*Ex ante αξιολόγηση για την προγραμματική περίοδο 2007-2013*», Έγγραφο εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999.
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1783 /1999.
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999.

- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1084/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94.
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ), 5 Ιουλίου 2006.
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Απόφαση του Συμβουλίου 11807/06 για τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή 2007-2013, 6 Οκτωβρίου 2006.
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2006):** Απόφαση του Συμβουλίου για τις Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για την αγροτική ανάπτυξη (περίοδος προγραμματισμού 2007-2013), 20 Φεβρουαρίου 2006.
- ◆ **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2000):** «*Συμπεράσματα της προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας 23 και 24 Μαρτίου 2000*».
- ◆ **Καραπιδάκης, Γ.(2006):** «Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος: Ν.3299/2004», Ηράκλειο
- ◆ **Μεταξάς Θ. (2002),** «*Το Νέο Διεθνοποιημένο περιβάλλον και ο ρόλος των Ευρωπαϊκών πόλεων*», Μέρος άρθρου για την Παγκοσμιοποίηση και την Ανταγωνιστικότητα των πόλεων.
- ◆ **Μούσης Ν. (2005):** «*Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική*», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- ◆ **McCann Ph. (2002):** «*Αστική και Περιφερειακή Οικονομική*», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- ◆ **Παπαδοκωστόπουλου, Δ. Γ., (2006):** «*Υψηλά ποσοστά ενίσχυσης και την περίοδο 2007-2013-Ο νεος αναπτυξιακος νόμος θα προβλέπει επιδοτήσεις προς τις επενδύσεις και τις νέες επιχειρήσεις ανάλογα με το ΑΕΠ της Περιφέρειας*», άρθρο της 2 Ιουλίου 2006 στην εφημερίδα Καθημερινή, Αθήνα
- ◆ **Πετράκος Γ.- Ψυχάρης Γ. (2004):** «*Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- ◆ Προσωπικές σημειώσεις από τις παραδόσεις των μαθημάτων.
- ◆ **Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2006):** «*Επανεξέταση της Στρατηγικής της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη – Ανανεωμένη στρατηγική*», Βρυξέλλες, 9 Ιουνίου 2006

- ◆ **Υπουργείο Ανάπτυξης**, «Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004: Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη και την Περιφερειακή Σύγκλιση»
- ◆ **Υπουργείο Ανάπτυξης**, «Αιτιολογική Έκθεση Τροπολογίας-Προσθήκης, Τροποποίηση διατάξεων του Ν.3299/2004»
- ◆ **Υπουργείο Ανάπτυξης, (2005α)**: «*Στρατηγική της Λισσαβόνας-Στόχοι και πορεία επίτευξής τους*», Αθήνα
- ◆ **Υπουργείο Ανάπτυξης, (2005β)**: «Δελτίο Τύπου», Αθήνα
- ◆ **Υπουργείο Ανάπτυξης, (2005γ)**: «*Πρακτικά Συνεδρίασης Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης*», 2 Μαρτίου 2005, Αθήνα
- ◆ **Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (2006)**: «*Εθνικό Στρατηγικό πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013*», Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Οκτώβριος 2006, Αθήνα.
- ◆ **Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (2006)**: «Ενημερωτικός Οδηγός για τις Κατευθυντήριες Γραμμές Περιφερειακών Ενισχύσεων της Περιόδου 2007-2013», Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Ομάδα Κρούσης για θέματα Κρατικών Ενισχύσεων, Σεπτέμβρης 2006.
- ◆ **Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (2006)**: «3η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για την κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013», Ιούνιος 2006, Αθήνα
- ◆ **Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (2006)**: Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα της ΣΕΥΥΟ 2006, «*Επισκόπηση Ελληνικού Δημοσιονομικού Συστήματος*», Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ **Bachter J., Ferry M., Mendez C., McMaster I., (2007)**: “*The 2007-2013 Operational Programmes: a preliminary assessment*” , IQ-Net Thematic Paper No.19(2), Improving the Quality of Structural Funds Programming through Exchange of experience, Antwerp, Flanders,Belgium.
- ◆ **Collignon S., Dehousse R., Gabolde J., Jouen M., Pochet P., Salais R., Sprenger R-U., de Sousa H.-Z.,(2005)**: “*The strategy and the open method*

of co-ordination. 12 recommendations for an effective multi-level strategy".
Policy paper n° 12, Notre Europe, Etudes & Researchers.

- ◆ **Hubner D.,(2005a):** *“The adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon an Gothenburg objectives after 2007”*, Speaking points at the Public Hearing in the European Parliament
- ◆ **Hugendubel K.(2003):** *“Social Policy in Europe three years after Lisbon”*, Paper for the annual evaluation of the Lisbon Strategy at the Spring Council, 21 March 2003
- ◆ **European Union (2005b):** *“In support of the report from the Commission to the Spring European Council, 22-23 March 2005, on the Lisbon Strategy of economic, social and environmental renewal”*, Commission of the European Communities, Commission staff working document, SEC(2005)160, Brussels, 28.1.2005.
- ◆ **European Union (2007):** *“Growing Regions, growing Europe: Fourth Report on economic and social cohesion”*, European Commission
- ◆ **Papadaskalopoulos A., Christofakis M., Karachalis N., (2006):** *“EU-Supported Regional Development After 2007: Lessons Learnt and Future Priorities of the Greek Regions Falling Under the New "Competitiveness" Objective Programmes”*, paper presented at the 46th Congress of the European Regional Science Association (ERSA), August 30th -September 3rd 2006, Volos
- ◆ **Zgajews T., Hajjar K. (2005):** *“The Lisbon strategy: Which failure? Whose failure? And Why?”*.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- ◆ **Τσαμαντάνης, Χ. (2006):** *«Οι νεότερες αναπτυξιακές στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*, Διπλωματική εργασία, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ◆ www.ggea.gr
- ◆ www.eprc.strath.ac.uk
- ◆ www.esee.gr
- ◆ www.europa.int.eu
- ◆ www.europa.eu.int-file://E:\Φάκελος\EUROPA-Επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ◆ www.europa.gr-file://E:\Φάκελος\SCADPlus Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ).htm
- ◆ http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/regional
- ◆ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/ram.html
- ◆ www.hellaskps.gr-Ενημέρωση για τους νέους διαρθρωτικούς κανονισμούς
- ◆ <http://www.hellaskps.gr/2007-2013.htm>
- ◆ www.in.gr –Ειδήσεις
- ◆ www.taxheaven.gr
- ◆ www.ypetho.gr